

ב"ה

המדריך
לחג
השבועות
ה'תשפ"ה

הלכות ומנהגי חב"ד

- תדפיס -

יוצא לאור על ידי
'ועידת רבני קהילות חב"ד'
'ומוקד הלכה'
שע"י בית דין רבני חב"ד

בעידודם ובהכוונתם של חברי ב"ד רבני חב"ד הרבנים הגאונים שליט"א:

הרב יצחק יהודה ירוסלבסקי, מזכיר בית הדין
הרב מנחם מענדל גלובובסקי, סגן מזכיר
הרב מאיר אשכנזי
הרב מרדכי ביסטרצקי
הרב אליהו יוחנן גוראריה
הרב חיים שלמה דיסקין
הרב משה הבלין
הרב יוסף הכט
הרב אברהם מיכאל הלפרין
הרב ישעיהו הרצל
הרב ישראל יוסף הכהן הנדל
הרב יוסף יצחק וולסוב
הרב שניאור זלמן ירוסלבסקי
הרב יעקב מנדלזון
הרב חיים קיזנר
הרב יעקב שוויכה

הגמיה:

הרב שניאור זלמן ירוסלבסקי
רב קהילת חב"ד אלעד וחבר ב"ד רבני חב"ד
הרב יעקב מנדלזון
רב קהילת חב"ד ערד וחבר ב"ד רבני חב"ד
הרב בנימין קופרמן
רב בית ח"נ המרכז ברמת גן ודיין בב"ד רבני חב"ד
הרב חיים קיזנר
רב קהילת חב"ד עמנואל וחבר בב"ד רבני חב"ד
הרב יעקב שוויכה
מראשי ישיבת תורת המרכזים בכפר חב"ד וחבר ב"ד רבני חב"ד

מערכת:

הרב מנחם מענדל והבה - ראש בית התורה
'תורה שלמה' ירושלים - עורך ראשי
הרב שמואל גלובובסקי
הרב אלימלך פריקס
הרב יצחק שלמה קרביצקי
הרב לייב שטרסברג

לתגובות והערות:

halacha144@gmail.com

עימוד ועיצוב:

y.w. graphicdesign

© כל הזכויות שמורות

ב"ה ר"ח סיון ה'תשפ"ה

פתח דבר

בעמדנו בימים הסמוכים לחג השבועות, וכמידי חג ומועד, אנו מוציאים לאור את 'המדריך' ובו הלכות ומנהגי חב"ד לחג השבועות, וב"ה זכינו שהמדריך נתקבל בקרב אנ"ש בשנים האחרונות כמים קרים לנפש עיפה לאור הצמאון הגובר לקבל הלכות ברורות והכרעות מעשיות בכל השאלות המצויות בימי החגים.

•

המדריך מלוקט מדברי הפוסקים עד לאחרוני זמננו, והמוכח בכתבי רבותינו נשיאנו בעניינים אלו וע"פ הפסיקה המקובלת בין רבני חב"ד, ובהכנתו נעזרנו לא מעט בליקוטים שונים שנערכו עם השנים ובביאורי ההלכות שבהם ועל כל המלקטים תבוא ברכה. תודתנו נתונה לרבנים המגיהים שהואילו בטובם והשקיעו מזמנם להגיה וללבן שאלות רבות שעלו במשך עריכת המדריך.

מעלה נוספת במדריך שלפנינו, באשר הוא מבוסס במידה רבה על המענה שניתן ע"י הרבנים שליט"א לשאלות הרבות שהופנו למוקד ההלכה שע"י בית דין רבני חב"ד באה"ק, שמאז הקמתו בשנים האחרונות כבר הופנו אליו עשרות אלפי שאלות מקהל חסידי חב"ד מכל רחבי תבל, ובעזרת העיון במאגר השו"ת הרחב שנערם במערכת המוקד, יכולים היינו לתת במדריך זה את תשומת הלב לשאלות בהם נתקלים בפועל ושהיו זקוקים עוד לברור ולליבון.

•

וזאת למודעי אשר מדריך זה הינו תדפיס בלבד, ועל כן בקשתנו שטוחה בפני הקוראים שיח' אשר כל מי שיש בידו הערה/הארה/הוספה ישלחו אלינו למען נוכל לתקנם במהדורות הבאות, לתועלת הרבים.

המדריך מיועד עבור בני ארץ ישראל החוגגים יום טוב אחד, ועל בני חוץ לארץ החוגגים גם יו"ט שני של גלויות לשים לב לכך.

•

מדריך זה יוצא ע"י 'ועידת רבני קהילות חב"ד' ו'מוקד הלכה' שהוקמו על ידי ובפיקוח בית הדין וזאת על מנת להרים את קרן התורה וההלכה בקרב אנ"ש לאור הצמא הגדול בציבור. 'ועידת רבני קהילות חב"ד' מאגדת בתוכה את כלל רבני קהילות בדיון הלכתי משותף ובמיוזמים תורנים שונים וכן פעולות לרווחת הכלל והפרט של אנ"ש בארצנו הקדושה. 'מוקד הלכה' מזה מספר שנים מעניק לציבור אנ"ש מענה הלכתי מכלל רבני קהילות חב"ד באה"ק במגוון דרכי התקשרות ובהשתתפותם ובפיקוחם של הרבנים חברי בית הדין שליט"א.

•

אנו תקווה שהלימוד במדריך אכן יסייע לכאנ"א מאנ"ש שי' להתכונן כראוי לחגים בלימוד הלכותיהם ומנהגים ובעיקר - בקיומם בפועל, אשר המעשה הוא העיקר, ובזכות לימוד ההלכות שבתורה נזכה במהרה לקיים את כלל הלכות תורתנו הק' בשלימות - בגאולה האמיתית והשלמה, תיכף ומיד ממש.

בברכת קבלת התורה בשמחה ובפנימיות

'ועידת רבני קהילות חב"ד' 'מוקד הלכה'

שע"י בית דין רבני חב"ד באה"ק ת"ו

הדפסת המדריך לזכות

יהושע בן חיה רייזל וזוגתו חיה אלישבע בת שרה

חיה רייזל בת פסיה, יחיאל מיכאל בן דינה רבקה

שטערנא שרה בת דינה רבקה, שיינא בת דינה רבקה, חנה פעסיא בת חיה אלישבע

לברכה והצלחה בכל

ולמילוי משאלות ליבם לטובה בטוב הנראה והנגלה

תוכן עניינים

א. ימי ההכנה לחג־השבועות 4.

נתינת צרכי החג / איחולים לחג־השבועות / הכנות למתן־תורה / ראש־חודש סיון / שלושת ימי הגבלה / שבת שלפני חג־השבועות

ב. ערב חג־השבועות 5.

שמחת יום־טוב / בדיקת דם / הכנות הגוף / הכנת המאכלים / זהירות מבשר וחלב / אכילה בערב החג / הכנה רוחנית / סיום מסכת סוטה / שטיחת עשבים והעמדת אילנות / הכנת אש ושעון שבת / נתינת צדקה / הדלקת נרות

ג. ליל חג־השבועות. 8.

עת־רצון / החלטה על הוספה בתורה / תפילת ערבית / טעויות בתפילה / קידוש / סעודת יום־טוב / ברכת־המזון / נעורים כל הלילה / אמירת "תיקון" / טבילה לפני עלות־השחר / עלות־השחר

ד. יום חג־השבועות. 12

זמן התפילה / תפילת שחרית / הלל / "אקדמות" ומגילת רות / קריאת־התורה / הזכרת נשמות / תפילת מוסף / סעודת יום־טוב / שמחת יום־טוב / עשרת־הדברות לילדי ישראל / "תהלוכה" / תפילת מנחה / התוועדות / תפלת ערבית / הבדלה

ה. אסרו חג־השבועות וימי התשלומין 18

אסרו־חג - "יום טבוח" / ימי התשלומין / י"ב סיון - סיום "ימי התשלומין"

זמנים הלכתיים

צאת החג	סוף זמן ק"ש	משיכיר	עלות השחר מאוחר (72 דקות)	עלות השחר מוקדם (120 דקות)	הצאת הכוכבים	הדלקת נרות	
20:22	9:03	4:43	4:03	3:00	20:08	19:00	ירושלים
20:25	9:05	4:44	4:03	3:00	20:11	19:20	תל אביב
20:26	9:03	4:41	3:59	2:55	20:12	19:13	חיפה
20:22	9:06	4:47	4:07	3:05	20:08	19:20	באר שבע
20:25	9:01	4:38	3:57	2:52	20:10	19:12	צפת

לקבוע זמן ללמוד ספרי מוסר ולקבוע זמני התועדות בהם ידברו ביניהם בקנין יראת שמים ומידות טובות.⁵

- ו. **אהבת ישראל** < יש להתכונן לקבלת התורה ע"י הוספה באהבת ישראל ואחדות ישראל.⁶
- ז. **יוקר הזמן** < כ"ק אדמו"ר כתב אודות כ"ק אדמו"ר הרי"צ: "מים האחרונים לפני עצרת מייקר הזמן".⁷

- ח. **נשים** < ההכנות למתן תורה מודגשות ביותר אצל הנשים, בהתאם לקדימתן בפסוק⁸ "כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל", ולכן כדאי שהנשים יתאספו יחד להתכונן למתן תורה.⁹

- ט. **ילדים** < יש להודיע ולפרסם שכל ילדי ישראל יגיעו לקריאת התורה דחג־השבועות, לכל הפחות לקריאת עשרת הדברות.¹⁰

וראה פרטים באופן קיום הוראה זו להלן פ"ד סנ"ח ואילך.

- י. בנוסף לכך, יש להסביר לילדים את גודל הענין של קבלת התורה, ואת הצורך להתכונן לכך באופן המתאים.¹¹

ראש־חודש סיון

- יא. מראש־חודש סיון עד י"ב בו אין אומרים תחנון.¹²

- יב. בשנת תשמ"ח הורה כ"ק אדמו"ר ללמוד את המאמר ד"ה בחודש השלישי שב"תורה

5. לפי מכתב כ"ק אדמו"ר הרי"צ - אגרות קודש שלו ח"ה ע' עח. אודות מכתב זה אמר כ"ק אדמו"ר ש"צריכים ללמודו וגם לפרסמו בין אלו שאינם יודעים אודותיו" - שיחת יום ב' דחג־השבועות תש"י (תורת מנחם ח"א ע' 92).

6. שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ במדבר תשמ"ט (תורת מנחם תשמ"ט ח"ג ע' 226).

7. תורת מנחם - רשימת היומן ע' רה.

8. שמות יט, ג.

9. שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ במדבר תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ג ע' 410).

10. החל משנת תשמ"מ עורר כ"ק אדמו"ר ע"ד ההשתדלות שכל ילדי ישראל מבן חודש ומעלה (וכן כל המבוגרים) יהיו נוכחים בבית הכנסת לכל הפחות בזמן קריאת עשרת הדברות בחג־השבועות (ראה שיחת ערב ראש־חודש סיון תשמ"מ (לקוטי שיחות חכ"ג ע' 250).

כמו כן, כמה פעמים הורה כ"ק אדמו"ר לכנס את ילדי ישראל לפני חג־השבועות כדי לעוררם על הוכחות והאחריות שלהם בענין זה - ראה שיחות: ש"פ נשא תשמ"ג (תורת מנחם תשמ"ג ע' 1593). ש"פ במדבר תשמ"מ (תורת מנחם תשמ"מ ע' 1810). ועוד.

11. שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ במדבר תש"נ (תורת מנחם תש"נ ח"ג ע' 252).

12. סידור אדה"ז לפני למנצח ענן.

א.

ימי ההכנה לחג־השבועות

נתינת צרכי החג

- א. כבכל חג, יש להשתדל בסיוע בצרכי החג לזקוקים לזה.¹

איחולים לחג־השבועות

- ב. לקראת חג־השבועות נוהגים לאחל "קבלת התורה בשמחה ובפנימיות".²

הכנות למתן תורה

- ג. לימוד ענייני החג בנגלה ובחסידות < יש להתכונן באופן מיוחד לקבלת התורה, על ידי לימוד התורה בכלל, ובפרט לימוד הלכות החג, כולל ובמיוחד לימוד החלקים בתורה המבארים את גודל הענין של מתן תורה - הן בנגלה דתורה, כגון סוגיית הגמרא אודות מתן תורה (שבת פו, א ואילך), והן מאמרי חסידות המבארים את עניינו של מתן תורה, שעל ידי זה מתעוררת באדם תשוקה מיוחדת לקבלת התורה מחדש.³

- ד. קבלת החלטה בענייני תורה < נכון לקבל החלטה על הוספה בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עוז ולהתחיל לקיימה בפועל ממש עוד לפני החג.⁴

- ה. בשלושת ימי ההגבלה ובימי חג־השבועות, צריכים תלמידי הישיבות להתאסף בכל ישיבה וישיבה, לדבר ביניהם להגביר השקידה בלימוד, להרבות באהבת רעים,

1. אף בשבוע"ע הדבר מובא בעיקר לפני חג־הפסח, כ"ק אדמו"ר עורר זאת לפני כל חג, גם לפני חג־השבועות - ראה לדוגמא שיחת ליל ערב חג־השבועות תשמ"ג (תורת מנחם תשמ"ג ח"ג ע' 1537). שיחת ש"פ בהר"ב בחוקותי תשמ"ז (תורת מנחם תשמ"ז ח"ג ע' 339). שיחת ערב חג־השבועות תשמ"ז (תורת מנחם תשמ"ז ח"ג ע' 402). שיחות ראש־חודש סיון, ליל ומוצאי ג' סיון תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ג ע' 390).

2. כך נהג כ"ק אדמו"ר לאחל בכתב ובעל פה "קבלת התורה בשמחה ובפנימיות" - אוצר מנהגי חב"ד הנדפס בסוף תיקון ליל שבועות (היכל מנחם תשס"ד) ע' דלט. וראה גם שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ במדבר תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ג ע' 410).

3. שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ בהר"ב בחוקותי תשמ"ח (ספר השיחות תשמ"ח ח"ב ע' 462).

4. שיחת כ"ק אדמו"ר ערב חג־השבועות תשמ"ז (תורת מנחם תשמ"ז ח"ג ע' 403). שיחה זו נאמרה בערב חג־השבועות, ושם, שיש לעשות זאת לצד הצורך בהכנת צרכי החג, ובאם מפני קוצר הזמן אי אפשר לקיים את ההחלטה כולה לפני חג־השבועות, אזי לפחות ללמוד כמה שורות שיהיו בבחינת מיעוט בכמות אך ריבוי באיכות.

יח. בהקהלת קהילות זו, יש לעורר גם אודות ההכנה למתן־תורה, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע לפעולה עם הזולת.²¹

יט. בשבת זו אין אומרים "אב הרחמים" וכן אין אומרים "צדקתך".

כ. בתפילת ערבית במוצאי שבת אין אומרים "ויהי נועם" ו"ואתה קדוש".

ב.

ערב חג־השבועות

שמחת יום־טוב

א. מצות־עשה מן התורה שיהיה האדם שמח וטוב לב בחג הוא ובניו ואשתו ובני־ביתו וכל הנלווים עליו, שנאמר²² "ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך" וגו'.

ולכן יש לקנות לילדיו קליות ואגוזים ומיני מתיקה לשמחם, וכן לקנות לאשתו בגדים ותכשיטים כפי יכולתו²³, ואם אין ידו משגת - יקנה להם לפחות נעליים חדשות לכבוד החג.²⁴

ב. יש שכתב, שנשים וילדים השמחים גם מדברים אחרים במועד - מקיים המצוה כשמשמחם בדברים אלו²⁵.

וראה להלן פ"ג ס"ט בענין שמחת החג באכילת בשר ושתית יין.

בדיקת דם

ג. אין מניעה לערוך בדיקות דם הנצרכות בערב יום־טוב²⁶.

אור¹³ בראש חודש סיון ולהמשיך בזה באופן דמוסיף והולך בימים שלאחריו¹⁴.

יג. לימוד מאמר זה שייך לכל אחד ואחד מישראל, אנשים נשים וטף, כל אחד לפי ערכו¹⁵.

שלושת ימי הגבלה

יד. למנהגנו אין מסתפרים גם בג' ימי הגבלה, עד ערב חג־השבועות¹⁶.

אודות זמן התספורת בערב חג־השבועות - ראה להלן פ"ב ס"ד.

טו. בשנים האחרונות התיר כ"ק אדמו"ר לערוך חתונות בימים אלו¹⁷, החל מליל יום א' דימי ההגבלה¹⁸.

טז. אודות שאר מנהגי האבילות שבספירת־העומר, כגון שמיעת מוזיקה וריקודים ומחולות וכן ברכת "שהחינו" וכדו', דנו הפוסקים האם הם תקפים גם בשלושת ימי הגבלה, ולמעשה ניתן להקל בהם, בפרט בשעת צורך¹⁹.

שבת שלפני חג־השבועות

יז. יש לנצל שבת זו להקהיל קהילות וללמוד תורה ברבים בבתי־הכנסת, ביתר שאת מאשר בכל שבת²⁰.

13. פרשת תרור (טו, סוע"ג).

14. שיחת כ"ק אדמו"ר ראש־חודש סיון, ליל מוצאי ג' סיון תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ג ע' 380).

15. שם.

16. לוח כולל חב"ד. וראה היום יום ג' סיון: כשהסתפרו בימי הגבלה, קודם ערב חג־השבועות, לא היתה רוח כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נוחה מזה.

17. ראה הלכות ומנהגי חב"ד ע' 236. שיעורי הלכה למעשה, קה"ת תשע"ד, ח"א ס"ו סה, ודלא כמו שנכתב ב'שמנה ראשונה' באגרות להתחתן בימים אלו היינו "משהאיר יום ראשון של הגבלה ואילך", - ראה התקשרות גל' א"פא ע' 15. לוח יומי הלכה למעשה, שבועות תשפ"ד, ע' יב הע' 32.

18. ראה התקשרות גל' תסד ע' 19, ששאלו בזה את כ"ק אדמו"ר מאחר שבש"ע אדה"ז סי' תצג ס"ו כתב שלפי השיטה המתירה להתחתן בימים אלו היינו "משהאיר יום ראשון של הגבלה ואילך", וכ"ק אדמו"ר הורה לרב יחיאל מיכל פיקרסקי ע"ה שיתבטל תשובה בענין, וכתב להחיר וכ"ק אדמו"ר הביע הסכמתו לכך, ואכן החופה התקיימה בליל יום א' דימי הגבלה לאחר צאת הכוכבים.

19. ראה שו"ע אדה"ז סי' תצג ס"ו. וע"ע בא"ר סי' תצג סק"ב, הובא גם בפמ"ג א"א שם סק"א ובשע"צ שם סק"ד. בין פסח לשבועות פ"ח, פט"ו ס"ו ופט"ו, וש"נ. נטעי גבריאל, הל' פסח ח"ג, פמ"ח-נד. וש"נ. בירורי מנהגים - מועדים ע' 80. התקשרות גל' תשכו ע' 15. וראה בהרחבה לוח יומי הלכה למעשה שם ובמילואים שם אות ב. וש"נ. ואכמהל.

20. שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ בהריבוחותי תנש"א (תורת מנחם

תנש"א ח"ג ע' 241). וראה גם שיחת ש"פ במדבר תש"נ (תורת מנחם תש"נ ח"ג ע' 253).

21. שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ במדבר תש"נ (תורת מנחם תש"נ ח"ג ע' 254).

22. דברים טו, יד.

23. שו"ע אדה"ז סי' תקטס ס"ו.

24. א"ר סי' תקטס סק"ו. ביה"ל שם ד"ה כפי. חול המועד כהלכות פ"א ס"ח ובהע' מג.

25. ראה חוט שני, הל' יום־טוב, פכ"ב ס"ב ועוד אחרונים. ולהעיר מדרשה סי' תקטס סק"ד.

26. הגם שאין מקוין דם בערב יום־טוב (ראה שו"ע אדה"ז סי' תסח סכ"ב), ולכן יש להימנע מתרומת דם לצורך אדם אחר (אלא במקום הצלת נפשות), אבל בדיקת דם - מותר (קובץ מבית לוי ח"ז ע' יח. שו"ת רבבות אפרים ח"א סי' שמו), ואף לדעת המחמירים גם בזה - אין להימנע מבדיקות דם הנצרכות שמוטב שלא לדחות (שו"ת ציץ אליעזר ח"ב סי' מו).

הכנת הגוף

ד. מצוה להסתפר לכבוד החג²⁷, וניתן להסתפר גם בליל ערב החג²⁸.

ה. יש לגזוז את הציפורניים בערב החג לכבוד החג²⁹.

ו. מצוה להתרחץ³⁰ ולטבול במקוה טהרה לכבוד החג³¹. ראוי לעשות זאת החל מחצות היום, ולכל הפחות שעה קודם חצות³², אך טוב ונכון יותר לעשות כן בשעות הסמוכות לכניסת החג, כדי שיהיה ניכר שהרחיצה והטבילה הן לכבוד החג³³.

ז. הבגדים שלובשים לכבוד יום טוב צריכים להיות נאים יותר מבגדי השבת³⁴ - ולכל

הפחות אחד מהם יהיה בגד חדש או מיוחד המיועד ליום טוב³⁵.

הכנת המאכלים

ח. מצוה להרבות בהכנת מיני מאכלים לחג יותר מלשבת³⁶, ושהיה המאכלים משובחים יותר ממאכלי השבת³⁷.

ט. אף שאין חובה לאכול בשר בחג, מכל מקום יש בזה מצוה - משום שמחת יום טוב³⁸.

זהירות מבשר וחלב

י. כאמור לעיל, מצוה להרבות באכילה ושתייה, ובפרט בבשר, בחג השבועות, כמו בשאר המועדים.

יא. מאחר שמנהג ישראל לאכול גם מאכלי חלב בחג השבועות³⁹, יש להזהר שלא לבוא לידי איסור בשר בחלב, הן בזמן האכילה⁴⁰ והן בהכנת המאכלים⁴¹.

יב. הנחת מאכלי חלב ובשר על הפלטה < לפיכך, כאשר רוצים להניח מאכלי חלב ובשר לחג על הפלטה, חובה לשמור על הפרדה מוחלטת בין חלב לבשר, כאשר הטוב ביותר הוא, באם אפשר, לייחד פלטה נפרדת המיועדת למאכלי החלב.

יג. אם רוצים להשתמש באותה פלטה גם לחלב וגם לבשר באותו יום, ואף בו זמנית - ניתן לעשות זאת, אך בזהירות רבה, כדלהלן:

- יש לעטוף היטב את תחתית הסיר החלבי בנייר-כסף (המוכן מערב יום טוב, אולם אין לחותכו ביום טוב) או להניח תחתיו דבר החוצץ, כך שלא יהיה מגע ישיר עם הפלטה.

- יש להקפיד שלא יהיה רוטב או לכלוך מהבשר או החלב שיגרום לפליטה או ערבוב בין החלב לבשר⁴².

27. ראה שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ב.

לענין תספורת אחר חצות היום, הנה מעיקר הדין לא החמירו בזה אלא בערב פסח - ראה שו"ע אדה"ז סי' תס"ח ס"ד. סי' רנ"א ס"ד (לענין ערב שבת). משנה ברורה סי' תקל"א ס"ב. אבל ראה מטה אפרים סי' תקפ"א ס"ג וסי' תרכ"א, שיש שנוהרו להסתפר דוקא קודם חצות היום, וראה גם אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ח ע' תקס בשם האריז"ל שיש לגלח קודם חצות היום, אך באגרות קודש שם סי' 10: "הוראה בזה בנוגע לפועל לא שמעתי". אבל ראה שיחת כ"ט אלול תשכ"ב (תורת מנחם חל"ד ע' 320 הע' 66) שהביא דברי האריז"ל בפשטות, שמסתפרים קודם חצות היום. וראה התקשרות גל' תרע"ו ע' 14.

ולמעשה נראה, שאף שמעיקר הדין יכול להסתפר גם אחר חצות היום, יש מקום להחמיר ולהסתפר קודם חצות היום וכדעת האריז"ל בזה. וראה בהלכות ומנהגי חב"ד ע' 7 הע' 12, ש"כנראה למעשה אין מקפידין בזה, וצ"ע.

28. התקשרות גל' תשכ"ב ע' 20 הע' 10. אך בבירורי מנהגים - מועדים ע' 79 וכן בהתקשרות גל' תשכ"ב ע' 15 נוטה לאיסור, כיון שמנהגי האבלות לדידך נמשכים עד חג השבועות. וראה עוד לעיל פ"א סי"ד ובהצמין שם.

29. שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ב שם.

אודות זמן נטילת הציפורניים, אם צריך להיות קודם הטבילה או לאחר הטבילה - ראה אגרות קודש ח"ח ע' תקס ("לכאורה פשוט שצ"ל קודם הטבילה"). הוראה בזה בנוגע לפועל לא שמעתי". שמועות וסיפורים ח"ב ע' 51 (ש"ק אדמו"ר מהר"ש נהג לגזוז הציפורניים לאחר הטבילה). ולהעיר מלשון שו"ע אדה"ז סי' רס"א וסי' תקכ"ב ס"ב.

30. שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ב שם.

31. לוח כולל חב"ד.

32. החל משעה קודם חצות היום - ראה שער הכוונות ענין טבילת ערב שבת [וה"ה לערב יום טוב, כדלהלן בהערה הבאה] ש"מן שעה ה' [היינו שעה קודם חצות היום] מתחיל תוספת קדושת שבת, שלכן האריז"ל "לא היה טובל רק אחר תחילת שעה חמישית מיום ו", משנ"ב סי' תקפ"א סק"ב. פסקי תשובות (מהדורות תשע"ט) סי' תקכ"ט סוף אות ו' וש"נ.

אודות הנהגת כ"ק אדמו"ר בזה - ראה לקט הליכות ומנהגי שבת קודש ע' ט. ארחות מנחם - שבת קודש ע' ז.

33. ראה לענין הרחיצה לכבוד שבת - שו"ע אדה"ז סי' רס"ב ס"ה. לענין הטבילה בערב שבת - ראה שער הכוונות להאריז"ל ענין ו ע' כה ובכ"מ. וה"ה לערב יום טוב, הנלמד מערב שבת (ראה שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ב שם). וע"ע בהצמין בהערה הקודמת.

34. ראה שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ב סס"ז ("יותר טובים מבגדי שבת", וראה לשונו בסי' רס"ב גבי בגדי שבת שצריך שיהיו "בגדים נאים").

35. ראה פסקי תשובות שם הע' 40. וש"נ.

36. שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ב ס"ז.

37. אלף המגן סי' תרכ"א סקמ"א.

38. שו"ע אדה"ז שם. וראה עוד להלן פ"ג ס"ט.

39. ראה בהרחבה להלן פ"ד סמ"ח ואילך.

40. כדלהלן שם.

41. שו"ע אדה"ז סי' תצ"ד סט"ו. וראה בטעם המנהג בשיחת יום ב' דחג השבועות תשי"ג (תורת מנחם ח"ח ע' 210).

42. ע"פ דין שתי קדרות הנוגעות זו בזו המבואר ברמ"א ס' צ"ב ס"ח ובנו"כ שם.

סוטה⁴⁸, ופעמים רבות נהג כ"ק אדמו"ר לערוך את הסיום בהתוועדות ליל ערב חג־השבועות⁴⁹.

שתיחת עשבים והעמדת אילנות

כא. בבית־חיינו וברוב בתי־כנסת חב"ד וכן בבתי אנ"ש - אין נוהגים לשטוח עשבים ולהעמיד אילנות לכבוד חג־השבועות⁵⁰.

הכנת אש ושעון שבת

כב. מאחר שאסור ליצור אש חדשה ביום־טוב⁵¹, אלא רק להעביר מאש קיימת. לכן, בערב החג יש לדאוג להשאיר אש דולקת, בכדי שיוכלו להעביר אש לצורך בישול בחג או לצורך הדלקת נרות יום־טוב, למי שלא הדליקה לפני כניסת החג⁵².

כג. כמו כן יש לסדר את שעון השבת וכל המכשירים שיש בהם התקן שבת וכדו'.

נתינת צדקה

כד. הנותנים צדקה בכל יום, יתנו היום גם עבור החג⁵³.

הדלקת נרות

כה. זמן ההדלקה > זמן הדלקת הנרות למנהגנו הוא בזמן הנקוב בלוחות, כמו בכל ערב שבת⁵⁴, אך גם מי שלא הדליקה עד הלילה [כשחל בחול] - תדליק בלילה, קודם הסעודה. ובמקרה זה, האשה מדליקה את הנרות מאש הדולקת לפני החג⁵⁵.

כו. סדר ההדלקה > מדליקים את הנרות ואחר־כך

יד. אם השתמשו במאכלי חלב על הפלטה, ולא הייתה חציצה מספקת או ניקוי מלא - יש להימנע מהנחת סירי בשר אחר כך באותו מקום בלי הכשרה, ויש לשאול רב מה דין המאכל וכן האם ניתן להכשיר את הפלטה ביום־טוב.

טו. כמו כן יש להיזהר, שגם אם מחממים מאכלי פרווה באופן ישיר על פלטה הבשרית נקייה, או שמניחים אותם על גבי מכסה סיר בשרי אטום - אין לאוכלם יחד עם המאכלים החלביים⁴³.

טז. הכנת לחם חלבי > אין לאפות לחם או מאפה עם חלב, שלא יבואו לאוכלו עם בשר, אלא אם כן משנה את צורתו משאר לחמים, או שניכר עליו במחוץ שהוא חלבי (כגון שמצופה בחלב או בפירורי גבינה וכיו"ב), או שמכין כמות קטנה בלבד המספיקה רק לאותו היום⁴⁴.

אכילה בערב החג

יז. מצוה להימנע לכתחילה מלאכול פת או מזונות בערב החג החל משעה עשירית (בשנה זו, לפי אופק תל אביב: 16:10), אבל אין מניעה לאכול ולשתות ללא קביעות סעודה עד הערב⁴⁵.

הכנה רותנית

יח. הוספה בנ' הקוין > ביום זה יש להוסיף בנ' הקוין דתורה, עבודה וגמילות־חסדים, ובמיוחד בנתינת צדקה, ועד באופן של "פתיחה חדשה"⁴⁶.

יט. ביטול > בחמשה בסיון, יש להתכונן לקבלת התורה ע"י הוספה בענין הביטול, כפי שהתבטא בהקדמת "נעשה" ל"נשמע", ועד לדרגת הביטול לבעל הרצון⁴⁷.

סיום מסכת סוטה

כ. בערב חג־השבועות מסיימים את מסכת

48. לפי המנהג ללמוד מסכת סוטה בימי ספירת־העומר, דף ליום דף ליום (היום יום ד' אייר. ספר המנהגים ע' 43).

49. וראה גם שיחת ליל ערב חג־השבועות תשמ"ז (תורת מנחם תשמ"ז ח"ג ע' 457).

50. אוצר מנהגי חב"ד ע' רצג. וראה גם ר"ד כ"ק אדמו"ר מסעודת ליל א' דחג־השבועות תשכ"ט (תורת מנחם חנ"ז ע' 220). וראה בהרחבה חקרי מנהגים או"ח סי' פא (ח"ג ע' ס ואילך). אבל ראה קובץ קרית מלך רב גל' צג ע' 84 ואילך.

51. מפני שהוא מוליד דבר חדש ודומה קצת למלאכה, וכיון שהיה אפשר לעשות זאת מערב יום־טוב אסור לעשות כן ביום־טוב (שו"ע אדה"ז סי' תקכ ס"א).

52. ראה להלן בפנים סכ"ה.

53. כבכל ערב שבת ויום־טוב - ראה לקוטי שיחות חכ"ח ע' 315.

54. מטה אפרים סי' תרכה סקל"ג. לקוטי שיחות חכ"ד ע' 297 הע' 69. קיצור דיני נש"ק ע' לו.

55. מטה אפרים שם.

43. לפי טושו"ע יו"ד סי' צה ס"א ובנו"כ שם.

44. ראה בהרחבה טושו"ע יו"ד סי' צז ובנו"כ שם.

45. ראה שו"ע אדה"ז סי' רמט סוס"ט.

46. מאמר ד"ה אנכי הו' אלוהיך תשמ"ט (תורת מנחם תשמ"ט ע' 255).

47. שם. וראה עוד מאמר כ"ק אדמו"ר ד"ה אנכי הו' אלוהיך תשמ"ט (תורת מנחם תשמ"ט ח"ג ע' 254).

"שהחיינו" וסומכת על תנאי זה יש לה על מה לסמוך⁶².

ל. אם שכחה לברך "שהחיינו" בעת הדלקת הנרות - תכוון לצאת ידי חובת ברכה זו כשתשמענה בעת הקידוש⁶³.

לא. גם אשה המקדשת לעצמה מברכת "שהחיינו" בשעת הדלקת הנרות ולא תברך שנית בקידוש⁶⁴.

לב. איש המדליק, יברך "שהחיינו" רק בקידוש⁶⁵. ואם טעה ויברך "שהחיינו" בהדלקת נרות - אינו מברך שוב בקידוש⁶⁶.

ג.

ליל חג־השבועות

עתי־צון

לג. חג־השבועות הוא זמן עתי־צון למעלה, והשם יתברך מטריד את המקטרג על עם ישראל, כדוגמת הטרדתו בשעת התקיעות בראש־השנה ויום הקדוש דצום יום־הכיפורים, זאת אומרת, אשר חג־השבועות הוא זמן המוכשר לעשות הכל לטובת לימוד התורה והעבודה ביראת־שמים, וכן להתעסק בתשובה בהנוגע לתורה באין מפריע משטן המקטרג, כדוגמת זמן התקיעות בראש־השנה ויום הקדוש דצום הכיפורים⁶⁷.

דין קבלת יום־טוב בהדלקת נרות כלל (וראה בזה גם ביה"ל סי' תקנז ד"ה ספק חשכה), ולא קי"ל הכי לרוב הפוסקים, וכ"כ במטה אפרים סי' תרכה סקל"ג שבבהדלקת נרות חלה קבלת יום־טוב כמו בשבת. ועצ"ע מלשון שו"ע אדה"ז סי' תקיד סכ"ו. וכן ראה בהרחבה בקובץ הערות וביאורים גל' איט ע' 52 ואילך מש"כ לנטות לדברי הפוסקים שאין בזה קבלת עיצומו של יום. וי"ל ע"ד. ואכמה"ל.

62. ראה קובץ מבית לוי גל' ב יום כיפור ס"א. פסקי תשובות שם הע' 308.

63. והרי זהו מקומה של ברכה זו לכתחילה, אלא שנהגו לברכה בעת הדלקת נרות (ראה המצוין בנטעי גבריאל, הל' ראש־השנה, פכ"א הע' ו. פסקי תשובות סי' תקיד אות כה). ומש"כ לכוון לצאת י"ח בברכת "שהחיינו" שבקידוש - כ"כ בלוח יומי הלכה למעשה, תשרי תשפ"א ח"ב, הע' 78. אכן בפשטות, אף אם לא כיוונה וענתה "אמן" על ברכת המקדש י"ל דיצאה ידי חובתה, עכ"פ בדיעבד.

64. כף החיים סי' תקיד סקק"ב. וראה גם לוח יומי הלכה למעשה שם, תשרי תשפ"ד ח"ב, הע' 83.

65. מטה אפרים סי' תקצט סק"ט. לוח כולל חב"ד.

66. ספר המנהגים ע' 60, לענין ראש־השנה. וה"ה בנרד"ו.

67. היום יום ג' ד' סיון, מאגרות קודש כ"ק אדמו"ר הרי"צ ח"ה ע' עה. אודות מכתב זה אמר כ"ק אדמו"ר ש"צריכים ללמוד וגם לפרסמו בין אלו שאינם יודעים אודותיו" - שיחת יום ב' דחג־השבועות תשי"ז (תורת מנחם ח"א ע' 92).

מברכים, כמו בערב שבת⁶⁸. וכן אין מכבים את הגפרור, אלא מניחים אותו שיכבה מעצמו, כמו בערב שבת⁶⁹.

כז. נוסח הברכה < בהדלקת נרות מברכים שתי ברכות: "להדליק נר של יום־טוב" וברכת "שהחיינו"⁷⁰.

כח. טעויות בברכה < אם בירכה בטעות "להדליק נר של שבת", אם נזכרה תוך כדי דיבור - חוזרת ואומרת "להדליק נר של יום־טוב". ואם נזכרה לאחר כדי דיבור - לא יצאה ידי חובתה וצריכה לחזור ולברך "להדליק נר של יום־טוב"⁷¹, ויכולה לעשות כן כל עוד הנרות דולקים⁷².

כט. ברכת "שהחיינו" < הצריכה להדליק נרות ולעשות תנאי שעדיין אינה מקבלת את החג - לא תברך "שהחיינו" בשעת הדלקת הנרות אלא רק תצא ידי חובה בשמיעת ברכה זו בקידוש⁷³, ומכל מקום המברכת

56. שו"ע אדה"ז סי' רסג ס"ח, כדי שלא לחלק בין שבת ליום־טוב.

57. שהרי כיבוי אסור גם ביו"ט, כמבואר בשו"ע סי' תקיד ס"ה.

58. ספר המנהגים ע' 56.

59. וע"ד המבואר בשו"ע אדה"ז סי' תפז ס"א, גבי מי ש"טעה ולא אמר 'מקדש ישראל והזמנים' אלא חתם בענין אחר, ואפי' טעה וחתם 'מקדש השבת', אע"פ שגם יום־טוב נקרא שבת, אעפ"כ, כיון ששינה ממטבע שטבעו חכמים בעיקר ענין הברכה - לא יצא" כו'. ואף כאן, לאחר שנתקן נוסח לברכה זו שמייחד את היום־טוב, כששינתה לנוסח של שבת - אינה יוצאת י"ח, מה גם ש"ל שיש כאן טעות בעיקר כוונת הברכה, שמלכתחילה לא היתה על יום טוב אלא על שבת (ראה העמק שאלה שאלתא ח אות י. שו"ת בצל החכמה ח"ה סי' קכד אות טו). ועד"ז כתבו בשו"ת התעוררות תשובה ח"א סי' קיב וח"ג סי' קכב [ודלא כמו שצוין בפסקי תשובות סי' רסג הע' 157 בדעתו] ושו"ת באר משה סי' רכב [וצוין אליו למקרה הפוך בנטעי גבריאל, הל' שבת, פפ"ז סכ"ד, אבל ראה בדבריו בהל' יום־טוב ח"ב פט"ז הע' ג]. וראה גם שמירת שבת כהלכתה פמ"ד ס"ה ובהערות שם. וכן פסקו בהלכה בנרד"ו כמה מרבני חב"ד. ויש להאריך בזה טובא, ואכ"מ.

60. ראה בהמצוין בהערה הקודמת. וראה גם לוח יומי הלכה למעשה, תשרי תשפ"ד ח"ב, ע' נד.

ואף שיש שכתבו שאין תברך ללא מעשה הדלקה, ולכן צריכה להדליק נר נוסף או שתצווה לאחר לעשות כן, כדי שתוכל לומר "להדליק" (ראה שמירת שבת כהלכתה שם ובהמצוין שם) - הרי לשיטת אדה"ז אין מניעה לברך "להדליק" גם ללא מעשה הדלקה, וכפי שכתב בהרחבה בקו"א לסי' רסג סק"ג. ע"ש.

61. כיון שקבלה זו נחשבת לקבלת "עיצומו של יום" (להבדיל משאר קבלת תוספת שבת - ראה בהרחבה שו"ע אדה"ז קו"א לסי' רסא סק"ג), מאחר שאומרת ברכה השייכת לזמן, ומשכך לא מועיל בה תנאי, וכדין ציבור שהתפללו ערבי או כשענה "ברכו" עם הציבור (ראה שו"ע אדה"ז סי' רסג סט"ו ואילך) - ראה אורחות חיים סי' רסג סק"ו. כף החיים סי' תקיד סקק"ב. שו"ת ציץ אליעזר ח"ה סי' יט. שמירת שבת כהלכתה פמ"ג סכ"ג. נטעי גבריאל, הל' יום טוב ח"ב, פט"ז סכ"ב. פסקי תשובות סי' רסג אות לב. פסקי הגרמ"ש אשכנזי שם.

מאידך, בשו"ת ובהרת חיים להגר"ש קלוגר סי' פג (ועוד פוסקים שצינו בשו"ת ציץ אליעזר שם) חלק בזה אלא שסמך אפוסקים שאין

טעויות בתפילה

לח. טעה ולא התפלל תפילת שלש רגלים, אלא התחיל בטעות נוסח תפילת שבת:

אם נזכר לאחר שהתחיל ברכה אמצעית של שבת או אפילו אמר כבר "יהיו לרצון" הראשון - מפסיק וחוזר לנוסח של תפילת יום־טוב ("אתה בחרתנו" וכו')⁷⁵.

אם נזכר רק לאחר סיום התפילה, היינו שעקר רגליו או שכבר אמר "יהיו לרצון" השני אף שעדיין לא עקר רגליו, אף אם הזכיר "יעלה ויבוא" בתפילתו - חוזר לראש התפילה⁷⁶.

קידוש

לט. סדר הקידוש: "אתקינו סעודתא", ברכת הגפן, ברכת קידוש היום דשלוש רגלים וברכת "שהחיינו".

מ. מי שבירך "שהחיינו" בשעת הדלקת הנרות - אינו מברך שוב בקידוש⁷⁷.

סעודת יום־טוב

מא. אוכלים סעודת יום־טוב, הכוללת בשר⁷⁸, גם בלילה⁷⁹, ואת מאכלי החלב אוכלים למחרת לאחר הקידוש⁸⁰.

החלטה על הוספה בתורה

לד. כשם שבראש־השנה צריך כל אחד לקבל על עצמו הידור חדש, כך בחג־השבועות צריך כל אחד לקבל על עצמו "בקבלה בנדר ובלב שלם", הוספה בלימוד התורה: הן בלימוד לעצמו, הן בהתמסרות ללימוד עם הזולת והן בהחזקת התורה⁶⁸.

ההוספה בלימוד התורה צריכה להיות הן בנגלה והן בפנימיות התורה⁶⁹, הן בכמות - הוספה בשיעורים הקבועים, ובשיעורי חת"ת ורמב"ם⁷⁰, וכן הוספת שיעורים חדשים, והן באיכות - הוספה בהבנת הענין שלומדים⁷¹. ומה טוב שהוספה הנ"ל תהיה בשיעורי תורה ברבים⁷².

לה. בשנת תש"נ, הציע כ"ק אדמו"ר "צו ודרישת השעה" - אשר בנוסף לשיעורים הקבועים שיש לכל אחד בלימוד התורה, כל אחד ייסד שיעור תורה שבו הוא ילמד אחרים (ומה טוב עשרה), והוסיף כ"ק אדמו"ר שענין זה שייך גם אצל נשים - בהלכות הצריכות להן, וכמו"כ אצל ילדים שייסדו שיעור בו הם ילמדו ילדים אחרים⁷³.

תפילת ערבית

לו. יש להקפיד להתפלל תפילת ערבית של יום־טוב לאחר צאת הכוכבים⁷⁴.

לז. מתפללים ערבית של יום־טוב, ומתחילים "שיר המעלות", בשמונה־עשרה מתפללים תפילת שלש רגלים ואומרים "יום חג־השבועות הזה" ולאחר מכן אומרים קדיש שלם ו"עלינו לשבח".

68. ראה ספר השיחות תש"ד ע' 129.

69. שיחת כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג־השבועות תשי"ד (תורת מנחם חיי"ב ע' 43).

70. ראה לקוטי שיחות חיי"ב ע' 307. ח"ח ע' 259 ואילך. וראה גם שיחות כ"ק אדמו"ר: חג־השבועות תנש"א (ספר השיחות תנש"א ע' 560), חג־השבועות תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ג ע' 441), חג־השבועות תש"נ (תורת מנחם תש"נ ח"ג ע' 291).

71. שיחת כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג־השבועות תשמ"ט (ספר השיחות תשמ"ט חיי"ב ע' 502), ושם, שהוספה זו שייכת לאנשים, נשים (בהלכות הצריכות להן) וטף.

72. שיחת כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג־השבועות תשמ"ט (ספר השיחות תשמ"ט חיי"ב ע' 503).

73. משיחות כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג־השבועות וש"פ נשא תש"נ (תורת מנחם תש"נ ח"ג ע' 275 ואילך).

74. שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ב.

75. דכיון שלא נתקנה תפילת שבת ביום־טוב, הרי דבריו אינם נכונים, וצריך לחזור לתחילת הברכות האמצעיות, אולם אינו צריך לחזור לראש, כיון שדינו כהפסק בלבד - ראה מחזיק ברכה סי' סח סק"ד. תהלה לדוד סי' רסח סק"ט, ודלא כהדרך החיים סי' סז אות ד. וכ"ה בבנתיבות התפילה פי"ב ס"ו. לוח יומי הלכה למעשה, תשרי תשפ"ד ח"ב, ע' נט.

76. לפי המבואר לעיל בהערה הקודמת וראה חק יעקב סי' תפז סק"ב. בבנתיבות התפילה שם ס"ז ובהע' 11.

77. ראה לעיל פי"ב סל"ב.

78. שו"ע אדה"ז סי' תקטס ס"ד וס"ו. וראה גם סי' תצד סט"ז. שיחת כ"ק אדמו"ר ליל ד' דחג־הסוכות תשמ"ז (תורת מנחם תשמ"ז ח"א ע' 238).

וראה חול המועד כהלכתו פ"א הע' כט, שגם אכילת דגים בכלל שמחת יום־טוב.

79. להלכה, נחלקו הפוסקים אם יש חובת אכילת בשר גם בלילה, דעת השערי תשובה סי' תקטס סק"ה לפי מג"א סי' תקמו סק"ד שיש חובת אכילת בשר גם בלילה, ומשמעות שו"ת שאנת אריה סי' סח שאין חובת אכילת בשר בלילה. וראה עוד שיחת כ"ק אדמו"ר ליל שמחת־תורה תשכ"ד (תורת מנחם חל"ח ע' 112) מה שדן בזה, ושמשו"ע אדה"ז סי' תקטס ס"ו משמע דס"ל שמצוות שמחת יום־טוב (ואכילת בשר בכללה) היא גם בליל יום־טוב. ע"ש. וע"ע בהמצוין בלוח יומי הלכה למעשה, שבועות תשפ"ד, ע' כג הע' 112.

80. ראה להלן פי"ח סמ"ח ואילך.

נעורים כל הלילה

מו. בליל חג השבועות נעורים כל הלילה⁸⁰.
 מז. הנעורים כל הלילה אין אומרים קריאת שמע-שעל-המיטה בלילה זה⁸¹.
 מח. כ"ק אדמו"ר האמצעי הבטיח שהניעור כל הלילה יזכה לכתר תורה⁸².

מט. כמובן שאין לבלות הזמן כשנעורים בלילה בדברים בטלים, שיצא שחרו בהפסדו, והיושב בטל כישן דמי⁸³.

אמירת "תיקון"

נ. נוהגים לומר את "תיקון ליל שבועות"⁸⁴.
 נא. יש לומר דווקא את "תיקון ליל שבועות" ולא די בלימוד אחר⁸⁵.
 נב. אין אומרים את התפילות והבקשות הנדפסות בראש ובסוף ה"תיקון"⁸⁶.
 נג. אין אומרים קדיש יתום אחרי סיום התורה או נביאים וכו' או קדיש דרבנן אחרי המשניות⁸⁷.
 נד. אמירת התיקון צריכה להיות ברצינות הראויה, כאילו מקבל התורה עתה מהר סיני⁸⁸.

נה. צריך להיזהר להוציא בשפתי ולהשמיע לאוזניו כל מה שלומד (מלבד בלימוד בעיון להבין דבר מתוך דבר), וכך יש לנהוג גם

כמו כן שותים רביעית יין, לשמחת יום טוב⁸⁹, אך ודאי שאין "לבסומי" כו'⁹⁰.

מב. בשתיית רביעית יין בקידוש, ניתן לצאת גם ידי חובת שתיית רביעית יין לשמחת יום טוב, אך נכון לשתות רביעית יין מלבד השתייה שבקידוש⁹¹.

ברכת המזון

מג. בברכת המזון מוסיפים "יעלה ויבוא" ומזכירים בו "ביום חג השבועות הזה, ביום טוב מקרא קודש הזה"⁹², וכן אומרים: "הרחמן הוא ינחילנו ליום שכולו טוב"⁹³.

מד. שכח לומר "יעלה ויבוא":

אם נזכר לפני סיום ברכת "בונה ירושלים" - חוזר ואומר ומסיים ברכת "בונה ירושלים".

אם סיים את הברכה ועוד לא התחיל ברכת "הטוב והמטיב" - אומר כברכה בפני עצמה: "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם אשר נתן ימים טובים לעמו ישראל לששון ולשמחה, את יום חג השבועות הזה, ברוך אתה ה' מקדש ישראל והזמנים".

אם התחיל ברכת "הטוב והמטיב" - חוזר לראש ברכת המזון⁹⁴.

מה. דיני ברכת מעין שלש < לפני "כי אתה ה' טוב ומטיב" וכו', מוסיפים: "וזכרנו לטובה ביום חג השבועות הזה"⁹⁵, ובדיעבד, אם שכח ולא הזכיר - אינו חוזר ומברך⁹⁶.

89. שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ג. ספר המנהגים ע' 44 וראה בהערה שם. לוח כולל חב"ד.

90. בספר השיחות תש"ב ע' 100: "היו לילות שלא קראו בליובאוויטש קריאת שמע-שעל-המיטה: שביעי-של-פסח, הושענא רבה, ליל שבועות וליל ראשון של פסח".

91. תורת שלום ע' 3.

92. ראה כה"ח סי' תצד סק"א. ועוד.

93. ראה שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ג. לוח כולל חב"ד. ספר השיחות קיץ הש"ת ע' 113. וראה ר"ד מלילות חג השבועות תשכ"ו בעת הסעודות (תורת מנחם חמ"ז ע' 6) בענין אמירת ה'תיקון'. תורת מנחם תש"נ ח"ג ע' 133.

94. ראה ספר השיחות קיץ הש"ת ע' 113. שיחת כ"ק אדמו"ר: יום ב' דחג השבועות תשי"ח (תורת מנחם חכ"ג ע' 65). ש"פ במדבר תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ח ע' 409).

95. ראה ר"ד ר"ד כ"ק אדמו"ר מסעודת ליל א' דחג השבועות תשכ"ח (תורת מנחם חנ"ג ע' 14). וע' בהמציץ בהלכות ומנהגי חב"ד ע' 241 הע' 17.

96. כ"ק אדמו"ר לא יצא לאמירת קדיש בזמן ה'תיקון' בשנות האבלות תשכ"ה ותשמ"ח, וכן המנהג בקהילות אנ"ש - ראה אוצר מנהגי חב"ד שם ע' רצו.

97. שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ במדבר תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ג ע' 404). ושם, אשר ענין זה שייך לכל אחד ואחד, על ידי שסבירו לו את טעם הדבר, שברגע זה ממש הקב"ה קורא ושונה כנגדו.

81. שו"ע אדה"ז שם ס"ד. תורה אור צט, ב. ר"ד כ"ק אדמו"ר מסעודת יום שביעי-של-פסח תש"ל (תורת מנחם ח"ס ע' 106).

82. ספר המנהגים ע' 38, לפי הרמב"ם הל' יום טוב פ"ו ה"כ ושו"ע סו"ס תקטט. וראה בשו"ג שם.

83. שיחת כ"ק אדמו"ר אחרון-של-פסח תשל"א (תורת מנחם חס"ד ע' 102), ושם: "שיש מצות שמחת יום טוב, שאין שמחה אלא ביין, ויש מצות קידוש היום, ולא מצינו שאין לצאת ידי-חובת ב' מצוות אלו על ידי כוס אחד. ועד"ז בכמה ענינים כיו"ב". מאידך, בשיחת יום ב' דחג-הסוכות תשט"ז (תורת מנחם חט"ו ע' 45 ובהע' 5 שם) נאמר, ש"נוסף על החיוב דקידוש, שישנו גם בשבת וראש-השנה - ישנו החיוב דשתיית יין. . . וזהו הטעם למנהג ישראל, ש'תורה הוא', לשתות יין ביום טוב גם בתוך הסעודה". ומכל מקום נראה מהלשון שהוא רק בתורת מנהג ותוספת על החיוב, אך מצד עיקר הדין יוצא ידי חובת שמחה ביין ששותה בקידוש.

84. סידור אדה"ז.

85. ר"ד כ"ק אדמו"ר מסעודת ליל ב' דחג-הסוכות תשכ"ט (תורת מנחם חנ"ד ע' 99).

86. שו"ע אדה"ז סי' קפח ס"ו ואילך. סידור אדה"ז.

87. שו"ע סי' רח ס"יב ובמשנ"ב שם סקנ"ח.

88. משנ"ב שם ובשעה"צ שם סק"ס.

ולכתחילה יש לו לעשות צרכיו לפני נטילת ידיים¹⁰⁷.

סא. מי שבעת עלות־השחר עדיין עוסק באמירת ה"תיקון", אינו צריך להפסיק ולברך ברכות־התורה ויכול להמשיך בלימודו, ויש הסוברים שצריך להפסיק ולברך ברכות־התורה משעלה השחר¹⁰⁸.

סב. את ברכת הציצית, באם מחליף ציצית, מברך רק לאחר שהגיע זמן "משיכיר" [ובשנה זו: 4:44 לפי אופק תל־אביב]¹⁰⁹.

סג. טוב לישון מעט קודם התפלה כדי שיוכל להתפלל בכוונה¹¹⁰, ובלבד שיזהר שלא יירדם ויפסיד זמן קריאת־שמע.

107. ראה שו"ע אדה"ס סי' ו ס"א, היכל מנחם ח"ב ע' ריב.

108. בשו"ע אדה"ס סי' מז ס"ז הביא ב' דעות, אם "הלומד בלילה כל זמן שלא ישן" צריך לברך ברכות־התורה בעלות־השחר, ולכן מכריע שמוטב לשמוע את ההכרח מאחר, ואם אין לו ממי לשמוע הברכה - יברך בעצמו. מאידך, בסידורו לפני ברכות־התורה פסק: "ברכת־התורה צריך להיזהר בה מאד, ואסור לדבר ולהוציא דברי תורה מפיו עד שיברך". ואם ניעור כל הלילה - מברך כשיאור היום, כמו כל ברכת־השחר". מבואר, שבשעה שהאיר היום עליו להפסיק מלימודו ולברך ברכות־התורה, כיון ש"אסור לדבר ולהוציא דברי תורה מפיו עד שיברך". וכ"כ בנדר"ד בשבח המועדים פנ"ז ס"ד. וכ"ה בלוח כולל חב"ד בליל הושענא־רבא.

אבל בהלכות ומנהגי חב"ד ע' 75 הע' 378 הביא במוסגר: "הרה"ח יוסף יצחק ש" אופן העיר, שלא נמצא בטושו"ע ושו"ע אדה"ס סימנים מר"מ האיסור להניעור בלילה ללמוד לפני ברכת התורה. ואכן, בס' מנהגי ישראל תורה סי' מז סק"א מבאין שאין בזה איסור. וראה גם המלך במסכתו ח"א ע' קע"ג. ויל"ע במשמעות הלשון בסידור לפני ברכת התורה בזה. ובאמירת תיקון ליל שבועות ובכלל בהתעודות, כולל הרבי עצמו - רגילים תמיד להמשיך בדברי תורה ואין נוהגין בזה כלל". ע"ש.

ואכן, פשטות לשון אדה"ז שיש איסור להמשיך ללמוד עד שיברך, וכן מובא בהמלך במסכתו שם [וכ"ה גם בתורת מנחם ח"ג ע' 15. וראה גם חמ"ז ע' 5] אשר בליובאוויטש, לאחר המאמר של כ"ק אדמו"ר הרשב"י בליל חג־השבועות היתה נערכת "חזרה", וכאשר בינתיים כבר האיר היום, הפסיקו לומר ברכות־השחר [אף שאינו מהווה הוראה לרבים, מה גם שבהמלך במסכתו שם שאל כ"ק אדמו"ר אם היה זה בהוראת כ"ק אדמו"ר הרשב"י והשיבוהו שלא]. ולהעיר מהנהגת כ"ק אדמו"ר הרשב"י (ראה תורת מנחם - רשמיט היום ע' רנט) בערב יום־הכיפורים, שהיה מתעורר לפנות בוקר ללמוד פרי עץ חיים, ואף שלא אמר ברכות־התורה מיד בקומו משנתו, רק ברכות־השחר (וכבר שקו"ט בהחילוק ביניהם בהקובצים), כשהאיר היום הפסיק לומר ברכות־התורה. וע"ע קובץ הערות התמימים ואנ"ש דשיבת אחי תמימים ראש"צ גל' יד ע' 25.

מאידך, מהנהגת כ"ק אדמו"ר עצמו נראה שלא חש לזה, כנ"ל, וכן י"א שהאמר בליל שבועות היה נמשך לפעמים עד אחר עלות־השחר. וכן בסידור רבינו הוקע עם צינים מקורות והערות על ברכות־התורה שם הע' 135 בשו"ג הביא שבמונח של אדה"ז היו עוסקים באמירת התיקון באופן שלפני חצות היו עוסקים בתורה־שכתב ולאחר חצות בתורה־שבעל־פה, ורוצה לומר, שכיון שבאותו המקום ובאותו הזמן היה עלות־השחר לבחור בחצות משמע שהמשיכו ללמוד ולא הפסיקו לומר ברכות־התורה. ע"ש. וכן נטה להקל בבירורי מנהגים - מועדים ע' 86 ואילך.

ומ"מ, הרוצה לברך, עליו לברך רק אחר עלות־השחר לפי הדעה המאחרת, דהיינו 72 דקות לפני הנגף־החמה, שספק ברכות להקל.

109. שו"ע אדה"ס סי' יח ס"ו. סידור אדה"ז סוף הלי' ציצית.

110. ראה להלן פ"ד ס"א. וש"נ.

באמירת התיקון, לצאת ידי חובת מצות תלמוד־תורה⁹⁸.

נו. בלימוד תורה־שבכתב העיקר הוא שמוציא בשפתיו גם אם אינו מבין את מה שלומד, אולם בתורה־שבעל־פה חייב להבין את מה שלומד, כדי לצאת ידי חובת מצות תלמוד־תורה⁹⁹. וכך יש לנהוג גם באמירת התיקון, אם כי גם באמירת אותיות התורה כשלעצמם יש ענין¹⁰⁰.

נז. נכון שגם ילדים צעירים ישתתפו באמירת התיקון, בהתאם להבנתם וליכולתם¹⁰¹.

נח. מי שלא הספיק לסיים את אמירת התיקון בלילה - יסיימו ביום¹⁰².

טבילה לפני עלות־השחר

נט. לפני ובסמוך לעלות־השחר [אף לשיטה המקדימה¹⁰³, ובשנה זו: 3:00 לפי אופק תל־אביב] טובלים במקווה ארבע טבילות¹⁰⁴.

עלות־השחר

ס. הנעורים בשעה שכבר עלה השחר בוודאות (היינו גם לפי השיטה המאוחרת, כלומר 72 דקות קודם הנגף־החמה [ובשנה זו: 4:03 לפי אופק תל־אביב]), נוטלים ידיים ג' פעמים לסירוגין¹⁰⁵ ומברכים ברכות־השחר וברכות־התורה על הסדר, החל מברכת "על נטילת ידיים"¹⁰⁶.

98. לפי הלי' תלמוד תורה לאדה"ז פ"ב סי"ב.

99. שם.

100. ראה ר"ד כ"ק אדמו"ר בעת סעודת יום א' דחג־השבועות תשכ"ח (תורת מנחם ח"ג ע' 17).

101. הוראת כ"ק אדמו"ר הרי"צ בשנת תש"ד, הובאה בקובץ ליובאוויטש גל' 3 ע' 35. וכן בילקוט יומי שהוציא כ"ק אדמו"ר לילדים בשנת תש"ג כתב גם כן על המנהג של אמירת תיקון ליל שבועות.

102. הוראת כ"ק אדמו"ר הרי"צ שבהערה הקודמת.

103. הלכות ומנהגי חב"ד ע' 240 הע' 19.

104. שער הכוונות להאריז"ל, הובא בכף החיים סי' תצד סק"ז. לוח כולל חב"ד.

ובספרי הקבלה מובא ששיעור הזמן הסמוך לעלות־השחר הוא כמו רבע שעה או חצי שעה - ראה המצוין בלוח יומי הלכה למעשה, שבועות תשפ"ד, ע' כו.

105. הלכות ומנהגי חב"ד ע' 242. וראה בהרחבה בירורי מנהגים - מועדים ע' 83 ואילך. וש"נ.

106. בסידור אדה"ז פסק שמי שניער כל הלילה מברך ברכות־השחר אך אינו מברך ברכות "על נטילת ידיים" ו"אלוקי נשמה", אולם כ"ק אדמו"ר כתב שההוראה בחשאי ששמע מכ"ק אדמו"ר מהורי"צ היא שכן לברך, וכך הורה בפועל - ראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ג ע' ד. היכל מנחם ח"ב ע' ריב. וראה בירורי מנהגים - מועדים ע' 90 ואילך. וש"נ.

קטע זה, מכיון שהוא צריך לחזור על כל התפילה.¹¹⁷

ה. לאחר חזרת הש"ץ אומרים הלל שלם, כדלהלן.

הלל

ו. מצוה מן המובחר להתפלל עם הציבור כדי שיוכל לקרוא את ההלל עמהם מיד לאחר תפילת שחרית ולענות עם הציבור "הודו" ו"אנא" אחר השליח-ציבור.¹¹⁸

ז. מי שלא קרא את ההלל לאחר תפילת שחרית, יכול לקרוא אותו כל היום עד הערב, שכל היום כשר לקריאת ההלל.¹¹⁹

ח. קודם אמירת ההלל מברכים: "אשר קדשנו במצותיו וציונו לקרוא את ההלל", בין בציבור ובין ביחיד.¹²⁰

ט. המנהג בפועל בציבור הוא, שקודם מברך השליח-ציבור והקהל עונים אמן על ברכתו, ולאחר מכן כל אחד מברך לעצמו.¹²¹

י. ב"הודו לה'" וגו', השליח-ציבור מקריא: "הודו" וגו' וכל הציבור עונים אחריו: "הודו" וגו', וממשיכים [בלחש] "יאמר" וגו', השליח-ציבור (אומר [בלחש] "הודו" וגו' יחד עם הציבור ואחר-כך) מקריא: "יאמר" וגו', וכל הציבור עונים אחריו: "הודו" וגו', וממשיכים [בלחש]: "יאמרו" וגו', וכן ב"יאמרו" השני.¹²²

יא. גם כשמתפללים ביחיד כופלין "הודו לה'" וגו' אחר כל אחד מהפסוקים "יאמר(ו) נא".¹²³

יב. באמירת הפסוק "הודו לה'" וגו' צריך

סד. מסיבה זו, באם הגיע זמן "משיכיר", יאמר קריאת-שמע של שחרית¹¹¹, ואם עדיין לא הגיע זמן זה, והוא לאחר עלות-השחר, כיון שבשעת הדחק ניתן אז לקרוא כבר קריאת-שמע של שחרית¹¹² - יקראנה עתה ויתנה שאם לא יתעורר לפני סוף זמנה - ייצא ידי חובתו בקריאה זו, ואם יתעורר קודם לכן - אינו יוצא בקריאה זו ויקרא שוב קריאת-שמע בזמנה לכתחילה.¹¹³

ד.

יום הג'השבעות

זמן התפילה

א. נהוג לישון מעט קודם התפלה כדי שיוכל להתפלל בכוונה, ובלבד שהשינה המועטת אכן תועיל לכוונת התפילה ולא להיפך, וודאי שידוע בעצמו שלא יפסיד זמן קריאת-שמע של שחרית ח"ו.¹¹⁴

ב. גם אם הולכים לישון אחרי עלות-השחר, לא נהגו לטבול שוב לפני התפילה, אלא סומכים על הטבילה שהיתה סמוך לעלות-השחר.¹¹⁵

תפילת שחרית

ג. מתפללים תפילת שחרית ליום-טוב, ותפילת העמידה של שלש-רגלים.

דין השוכח והטועה בתפילת העמידה בשלש-רגלים - ראה לעיל בהרחבה פ"ג ס"ו, וש"נ.

ד. בחזרת הש"ץ נוהגים לנגן את הניגון "אתה בחרתנו" יחד עם השליח-ציבור¹¹⁶, ויש לשליח-ציבור לומר או לנגן גם כן את

117. שיחת כ"ק אדמו"ר שבעה עשר הקודמת. וראה נתיבים בשדה השליחות שם סל"ה ובהע' 65.

118. שו"ע אדה"ז סי' תפח ס"ג. סי' תרמט סוסכ"א. אגרות קודש ח"י"ז ע' סז.

119. שו"ע אדה"ז סי' תפח שם.

120. סידור אדה"ז. וראה גם שו"ע אדה"ז סי' תפח ס"ב.

121. ראה משמעות סידור אדה"ז שם. וכ"כ בשיעורי הלכה למעשה סי' נט אות ב, וביאר שם שאין זה בסתירה למה שכתב אדה"ז בס' תרי"ט ס"ח, גבי ברכת שהחיינו של השליח-ציבור, שצריך כל אחד לברך לעצמו, אבל יעשה כן בלחש ויזהר לסיים קודם שיסיים השליח-ציבור כדי לענות אמן אחריו, והוסיף שם ש"כן הדין בברכת הלל", דאין הכוונה שגם בהלל יש לעשות כן, אלא הוא רק לענין שכל אחד מברך לעצמו ואינו יוצא בברכת השליח-ציבור. ע"ש. וראה גם קובץ הערות וביאורים גל' תתמט ע' 68 ואילך.

122. ראה ספר המנהגים ע' 41.

123. היום יום ל' תשרי.

111. שו"ע אדה"ז סי' נח ס"ב.

112. שם ס"ח.

113. ע"פ המבואר שם בסעיפים ו"ח.

114. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר ח"ג ע' תלד. וראה גם ח"ט ע' רלט.

115. כך המנהג הפשוט, וכפי שהתברר כך גם נהגו זקני החסידים בדורות עברו. אבל ראה המצוין בלוח יומי הלכה למעשה, שבועות תשפ"ד, ע' ל ובהע' 154.

116. ראה שיחת כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג'הסוכות תשכ"ג (תורת מנחם חל"ה ע' 60).

וראה שם שכאשר מנגנים ניגון זה בחזרת הש"ץ, אין לנגן את הבכא שבה כופלים את המילים, מכיון שבתפילה אין לחזור ולכפול מילים, אלא יש לנגן רק את הבכא שבה אין כופלים את המילים. וראה נתיבים בשדה השליחות ח"ב פ"ב ס"ד ובהע' 10. שם הע' 65.

קריאת־התורה

יז. בעת פתיחת הארון בשלש־רגלים אומרים קודם "ברוך שמי" י"ג מדות פעם אחת ותפלת "ריבונו של עולם"¹²⁸.

יח. מוציאים שני ספרי־תורה, את הספר הראשון נותנים לשליח־הציבור שיוליכו לבית־הקריאה, ואת הספר השני נוטל הפותח את הארון בעצמו ומוליכו אחרי השליח־ציבור אל בית־הקריאה¹²⁹.

יט. לכתחילה יש לגלול את ספר־התורה השני לפני התפילה, כדי למנוע טרחא דציבורא בגלילתו בציבור בשעת הקריאה¹³⁰.

כ. יש להשתדל שהספר הראשון שמוציאים מההיכל יהיה מכוון לקריאה הראשונה.

אולם אם טעו והתבלבלו בין הספרים, אזי יחליפו בין הספרים ויקראו תחילה בספר המוכן לקריאה הראשונה, וזאת אף אם כבר הניחו את הספר על הבימה ופתחוהו לקריאה¹³¹.

כא. לאחר שספרי־התורה מגיעים אל בית־הקריאה, מניחים על הבימה את ספר־התורה הראשון, ומוסרים את ספר־התורה השני למי שישב עמו ויחזיקנו עד שיגיע זמן הקריאה בן¹³².

כב. בספר־התורה הראשון קוראים לחמשה קרואים בפרשת יתרו, מ"ובחודש השלישי לצאת בני ישראל" וגו' עד לסיום הפרשה (שמות יט, א"כ, כב).

להדגיש את המילים "כי לעולם" שלא יישמע "כלעולם", וגם להדגיש הס' של "חסדו"¹²⁴.

יג. אסור להפסיק בדיבור בעת אמירת הלל, מלבד לדברים שבקדושה, כמו שמפסיקים בקריאת־שמע וברכותיה, כלומר, שמותר להפסיק באמצע הפרק ואפילו באמצע הפסוק, בקדיש - לעניית "אמן יהא שמיה רבה" ואמן ד"דאמירן בעלמא", בקדושה - לעניית "קדוש" וכו', "ברוך" וכו', "מלוך" וכו', במודים דרבנן - רק לומר "מודים אנחנו לך", לעניית "ברכו" של החזן והעולה לתורה, וכן לעניית אמן דברכות התורה, ברכת "הא־ל הקדוש" וברכת "שומע תפלה".

אם הפסיק באמצע הפסוק, כשחזור לאמירת הלל, חוזר לתחילת הפסוק בו הפסיק¹²⁵.

יד. לאחר סיום אמירת הלל אומרים קדיש שלם, שיר של יום, קדיש יתום.

"אקדמות" ומגילת רות

טו. אין מנהגנו לומר את פיוט ה'אקדמות'¹²⁶.

טז. אין קוראים מגילת רות ביום חג־השבועות¹²⁷.

124. ראה הגדה של פסח עם לקוטי טעמים ומנהגים ע' מו. ספר המנהגים ע' 30. וש"נ.

125. ראה שו"ע אדה"ז סי' ס"ב וס"ד. סי' תפח ס"ג. סידור אדה"ז הל' תפילין ד"ה וכן וד"ה כשמפסיק.

126. היום יום ו' סיון. ספר המנהגים ע' 44. וראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר חי"ח ע' תכז. שיחת כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג־השבועות תשי"ז (תורת מנחם ח"ב ע' 46). אך ראה ר"ד כ"ק אדמו"ר מסעודות חג־השבועות תשי"ג (תורת מנחם ח"ב ע' 194) ועד"ו בר"ד מסעודות חג־השבועות תשכ"ו (תורת מנחם ח"ב ע' 6. וראה מקדש מלך ח"ב ע' 388 ביתר פירוט). שער הכולל פ"מ סי"ו. ולהעיר שבסידור אדה"ז דפוס ראשון לא הובא פיוט אקדמות (ראה דפוס ראשון בהוצאת חזק ע' 438).

וראה ר"ד כ"ק אדמו"ר מסעודות יום שביעי־לפסח תשל"ל (תורת מנחם ח"ס ע' 106), שחלק מאנ"ש היו נוהגים לומר "אקדמות". אכן בפועל, כיום לא מצוי כלל בין אנ"ש מנהג זה. יצוין, כי כ"ק אדמו"ר נהג לומר "אקדמות" בפני עצמו, לפני התחלת קריאת־התורה ולהמשיך בין גברא לגברא - ראה אוצר מנהגי חב"ד ניסן־סיון ע' שג. וראה ר"ד כ"ק אדמו"ר מסעודות ליל ב' דחג־השבועות תשכ"ו (תורת מנחם ח"ב ע' 15). ושם, שביקטרינוסלב נהגו לומר "אקדמות" וראה בר"ד מסעודות חג־השבועות תשכ"ו (תורת מנחם ח"ב ע' 6) אודות הרה"ק המקובל וכו' רבי לוי יצחק שניאורסאהן ע"ה, אביו של כ"ק אדמו"ר, שבתחילה נהג שלא לומר "אקדמות" אך קודם מאסרו החל לאומרו בהתעוררות גדולה.

127. פסקי הסידור אות קסו. וראה בר"ד כ"ק אדמו"ר מסעודות: חג־השבועות תשכ"ו (תורת מנחם ח"ב ע' 7, אודות קריאת־המגילה בברכה). חג־השבועות תשכ"ו (תורת מנחם ח"ב ע' 15 ובהערות שם). וע"ע מענה כ"ק אדמו"ר שהובא בהתקשרות גל' תסג ע' 10. שיחת כ"ק אדמו"ר: יום ב' דחג־השבועות תשי"ח (תורת מנחם ח"ב ע' 65). יום ב' דחג־השבועות תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ג ע' 419 הע' 20). וראה אוצר מנהגי חב"ד - חג־השבועות ע' רסו ואילך. וש"נ.

128. סידור אדה"ז בקריאת־התורה של שבת וי"ט. וראה סידור רבינו הזקן עם ציונים מקורות והערות על אתר הע' 72.

129. כך נוהגים בבית־חיינו ובקהילות אנ"ש. וראה שערי אפרים שער י ס"ו.

130. לפי המבואר בשו"ע סי' קמד ס"ג, שאין גוללין ספר־תורה בציבור.

131. שאין זה פגם לספר־התורה, מאחר שבלאו הכי יקראו בו לאחר מכן - ראה שערי אפרים שער ח סס"ו. שערי רחמים על אתר סקמ"ב. פרי מגדים מבשר סי' קמ סק"ד. ביה"ל סי' תרפד ד"ה ואם טעה בשם אחרונים.

132. שערי אפרים שם. אין מניעה שקטן יישב עם ספר־התורה, ובלבד שיחזיקנו ביציבות ובכבוד - ראה אגרות קודש ח"ב ע' קלח (לענין נתינה לקטן להחזיק ספר־תורה "לאחר הגבה וכו"ב"). וראה מ"ש בזה בשערי אפרים שם. ספר חיים (להר"ח פאלאג, סי' ב ס"א). חקרי מנהגים א"ח סי' לה (ח"א ע' רכו). אסיף מנהגים והנהגות לחסידי חב"ד - קריאת־התורה (נדפס בסוף תיקון קוראים בהוצאת חזק, תש"פ), סמ"ה. וש"נ.

כט. במקום שיש רק ספר־תורה אחד, יאמרו חצי־קדיש מיד לאחר סיום עליית 'חמישי' ורק לאחר־מכן יגללו את ספר־התורה למפטיר ולאחר קריאת המפטיר מגביהים וגוללים אותו כרגיל¹⁴².

ל. הפטרה > לאחר מכן קוראים להפטרה היום במרכבת יחזקאל - "ויהי בשלשים שנה" וגו' (יחזקאל פ"א).

לא. נוהגים לכבד בהפטרה זו אדם גדול וחכם¹⁴³.

לב. יש הנוהגים לעמוד בעת אמירת הפטרה זון¹⁴⁴.

הזכרת נשמות

לג. לאחר סיום קריאת־התורה וההפטרה, מניחים את ספר־התורה על הבימה ומי שאין לו אב או אם ר"ל אומרים סדר הזכרת נשמות.

לד. מי שהוריו בחיים, יוצא מבית הכנסת בשעת אמירת 'זכור'¹⁴⁵, ונוהגים גם לסגור את הדלתות¹⁴⁶.

לה. אבלים שנמצאים בתוך שנת האבלות, נשארים בבית־הכנסת, אך לא אומרים 'זכור'¹⁴⁷.

לו. בתפילת 'זכור' מזכירים הנשמות עם שם אימם (ולא עם שם האב כבדרך כלל)¹⁴⁸.

לז. נוהגים בעת הזכרת נשמות לנדב לצדקה, יש האומרים באופן סתמי שיתנו לצדקה ויש האומרים במפורש את הסכום שיתנו¹⁴⁹.

כג. עשרת־הדברות > קריאת עשרת־הדברות היא בטעם עליון¹³³.

כד. בשעת קריאת עשרת־הדברות הציבור עומדים ופניהם אל ספר־התורה¹³⁴.

אודות קריאת עשרת־הדברות לילדי ישראל - ראה להלן סנ"ח ואילך.

כה. "מי שברך" > באמירת "מי שברך" לעולה לתורה אומרים: "בעבור שעלה . . . ולכבוד הרגל . . . ויזכה לעלות לרגל עם כל ישראל אחיו".

כו. נוסח "מי שברך" לחולה ביום טוב כפי שהוא בסידור תורה אור: "מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה, הוא יברך את¹³⁵ (פלוגי/ת בן/בת פלוגי) בעבור ש(פלוגי בן פלוגי) נדר לצדקה בעבורו (לנקבה: בעבורה), שבת¹³⁶ היא מלזעוק¹³⁷ ורפואה קרובה לבוא ונאמר אמן".

כז. לאחר הקריאה, בסיום עליית 'חמישי', מניחים את ספר־התורה השני על בימת הקריאה ליד¹³⁸ ספר־התורה הראשון, אומרים חצי־קדיש, ולאחר מכן מגביהים וגוללים את ספר־התורה הראשון¹³⁹.

כח. לאחר סיום¹⁴⁰ גלילת ספר־התורה הראשון פותחים את ספר־התורה השני וקוראים בו למפטיר בפרשת פנחס (במדבר כח, כו־לא) "וביום הביכורים", ולאחר מכן מגביהים וגוללים אותו כרגיל¹⁴¹.

133. שו"ע אדה"ז סי' תצד סי"א. וראה אוצר מנהגי חב"ד - חגי השבועות ע' רסד.

134. ספר המנהגים ע' 44.

135. טעם השמטת תיבת "החולה" - ראה אשכבתא דרבי ע' 89. התקשרות גל' שה ע' 18 ואילך. נתיבים בשדה השליחות ח"א ע' שיט הע' 32.

136. אודות ניקוד תיבה זו - ראה נתיבים בשדה השליחות שם ע' שכ הע' 36. וראה שם לענין אמירת נוסח זה בשבת שובה'.

137. וכן אומרים ביום טוב גם כשחל בחול - ראה נתיבים בשדה השליחות שם הע' 37. אבל ראה לוח יומי הלכה למעשה, שבועות תשפ"ד, ע' לג.

138. בשו"ת משנה הלכות ח"ג סי' כב כתב שצריך להניחו משמאל לספר־התורה הראשון, כדי שהיה קרוב יותר לבעל־הקריאה ולא ייראה כמעביר על המצות. ע"ש. ו"א שכך היה המנהג בבית־חיינו. אבל ראה התקשרות גל' תתקין ע' 13 הע' 7.

139. ואם שכחו ואמרו חצי־קדיש לפני הנחת ספר־התורה השני - אין זה מעכב ולא צריכים לומר שוב קדיש לאחר קריאת המפטיר (ראה פסקי תשובות סי' קמז סק"י ובהע' 37 שם).

140. ראה שו"ע סי' קמז ס"ח ובמשב"ב סק"ה. וכ"ה בשערי אפרים שער י סי"ב

141. ראה שו"ע סי' קמז ס"ח ובמג"א שם סק"ב.

האוחז את ספר־התורה הראשון אינו צריך לעמוד להגבהת ספר־התורה השני - שו"ת קנין תורה ח"ה סי' טז. התקשרות גל' א"ע ע' 8 הע' 10.

142. א"א בוטשאטש שם. אלף המגן סי' תקפד סק"ה.

143. שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ה.

144. ראה שם ס"ו. וראה ר"ד כ"ק אדמו"ר מסעודת יום א' דחג השבועות תשכ"ח (תורת מנחם ח"ג ע' 14).

145. שערי אפרים שער י סל"ב. לוח כולל חב"ד.

146. ע"פ הקפדת כ"ק אדמו"ר בזה, שהיה נוהר בזה מאוד ולא היה מתחיל באמירת "זכור" עד שאחרון הילדים יצא מבית־הכנסת - ראה נתיבים בשדה השליחות ח"ב פ"ה ע' 8. וראה גם יומן אראנו נפלאות תשרי תשנ"א ע' 18.

147. ספר המנהגים ע' 59. וראה אוצר מנהגי חב"ד אלול־תשרי ע' רכא. וש"נ.

148. סידור תורה אור ע' 259. המלך במסיבו ח"ב עמ' קסו. וראה כף החיים סי' רפד סקל"ז ע"פ זוהר ח"א פד, א.

149. שיחת כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג־השבועות תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ג ע' 437 הע' 132).

סעודת יום טוב

מז. נוסח הקידוש < "אתקינו סעודתא", "אלה מועדי", "בורא פרי הגפן".

מח. מאכלי חלב < מנהג ישראל לאכול מאכלי חלב ביום הראשון של חג השבועות, אך לפי שיש גם מצוה באכילת בשר כמו בכל יום טוב¹⁵⁶, יש להיזהר שלא לבוא לידי איסור בשר בחלב¹⁵⁷.

מט. למעשה נוהגים לאכול את מאכלי החלב בבוקר לאחר הקידוש¹⁵⁸, ואוכלים אז מיני מזונות חלביים¹⁵⁹, ולאחר מכן (בהתאם להמבואר להלן סנ"א) נוטלים ידיים ואוכלים סעודה בשרית¹⁶⁰.

נ. בסעודה החלבית, לאחר הקידוש יש להיזהר לאכול כזית (27 סמ"ק) של מיני מזונות תוך כדי אכילת פרס, כדי שיהיה "קידוש במקום סעודה"¹⁶¹.

נא. אסור לאכול חלב ובשר באותה סעודה, ולכן אחרי אכילת מאכלי חלב יש לרחוץ ידיים, לברך ברכה אחרונה, ולאחר המתנת שעה¹⁶²

לח. רבותינו נשיאנו הקפידו לאחוז ב'עצי חיים' של ספר התורה המונח על הבימה¹⁵⁰.

לט. "ידוע מנהג החסידים להזכיר גם את כ"ק מו"ח אדמו"ר (וכן את רבותינו נשיאנו שלפניו, בנוגע לאלו שהכירו אותם), שזהו ענין שפעולתו היא עבור האומר¹⁵¹."

מ. לאחר הזכרת נשמות, [חוזרים לבית הכנסת ו]אומרים "אב הרחמים", וגם מי שלא אמר "יזכור" יכול לאומר¹⁵².

מא. לאחר מכן אומרים "אשרי" ומחזירים את ספרי התורה לארון הקודש, אומרים חצי קדיש ומתפללים תפילת מוסף.

תפילת מוסף

מב. מתפללים תפילת מוסף לשלש רגלים.

מג. בתפילת מוסף, בפסקה המתחלת "ומנחתם ונסכיהם", אומרים בחג השבועות: "ושני שעירים לכפר"¹⁵³.

מד. שכח ולא אמר פסוקי קרבן מוסף או שטעה ואמר פסוקי קרבן של יום טוב אחר, אם לא סיים עדיין את הברכה - חוזר ואומר פסוקי קרבן מוסף דחג השבועות וממשיך על הסדר, ואם כבר סיים את הברכה, כיון שאמר "ואת מוסף יום חג השבועות הזה . . . כמו שכתבת עלינו בתורתך" - יצא בדיעבד ואינו חוזר¹⁵⁴.

מה. בחזרת הש"ץ הכהנים נושאים כפיהם, כבכל יום טוב¹⁵⁵. מנהגי נשיאת כפים - כנדפס בסידור.

מו. לאחר תפילת מוסף - "קוה", "אין כאלוקינו", קדיש דרבנן, "עלינו לשבח", שיעור תהלים היומי, קדיש יתום [משניות, קדיש דרבנן], שש זכירות.

150. לקוטי שיחות חיד"ע 233. המלך במסיבו ח"א ע' שט.

151. שיחת כ"ק אדמו"ר אחרון של פסח תשכ"ו (תורת מנחם חמ"ו ע' 343).

וראה הלכות ומנהגי חב"ד ע' 51, שלכאורה הכוונה להזכיר נשמת האדמו"ר קודם נשמת הוריו, וע"ד המנהג בברכת המזון באמירת "הרחמן הוא יברך את אדוננו מורנו ורבינו" לפני "הרחמן הוא יברך את אבי מורי" וכי' וכן בפסוקים לשמות אנשים שבסיום שמונה עשרה.

152. המלך במסיבו ח"ב ע' נט.

153. סידור אדה"ו. וראה ביאור לנוסח זה בשער הכולל פרק מ ס"ק טו.

154. שו"ע אדה"ו סי' תפח ס"ח. משנ"ב שם סק"ג.

155. ע"פ סידור אדה"ו.

156. ראה לעיל פ"ג ס"ט. וש"נ.

157. שו"ע אדה"ו סי' תצד סט"ו. וראה בטעם המנהג בשיחת יום ב' דחג השבועות תשי"ג (תורת מנחם ח"ח ע' 210). וע"ע לעיל פ"ב סי' ואילך.

158. הלכות ומנהגי חב"ד ע' 245 לפי מנהג רבותינו נשיאנו דלהלן. וראה בהרחבה הלכתא כרב (מהדורות תשס"ו) ע' תקכח ואילך. כ"ק אדמו"ר הרי"צ היה עורך קידוש אצל אמו, הרבנית שטערנא שרה ע"ה, והיה אוכל אז מאכלי חלב (ראה תורת מנחם - רשימת היום ע' לד). כ"ק אדמו"ר נהג לאכול מאכלי חלב שברכתם "מזונות" ביום הראשון של חג השבועות אחרי קידוש ולאחרי לפחות שעה אכל את סעודת החג בבשר (אוצר מנהגי חב"ד שם).

159. ראה דרכי תשובה יו"ד סי' פט סק"ט, שכך המנהג. וכך נהג כ"ק אדמו"ר, כנ"ל בהערה הקודמת. אם כי אין מניעה לאכול גם סעודת פת של מאכלי חלב ולאחר זמן לאכול סעודת פת עם בשר, ולדעת הרמ"א סי' תצד ס"ג כך נוהגים לכתחילה, אלא שאדה"ו בשו"ע שם לא הביא דבריו בזה. וע"ע לוח יומי הלכה למעשה, שבועות תשפ"ד, ע' לו.

160. שכן הסעודה הבשרית היא עיקר סעודת יום טוב (ראה לעיל פ"ג שם), ולכתחילה יש לאכול את הבשר בתוך סעודת פת ולא בנפרד (ראה בהמצוין בלוח יומי הלכה למעשה שם הע' 215).

161. לפי שו"ע אדה"ו סי' רעג ס"א.

162. אודות זמן ההמתנה בין חלב לבשר כתב כ"ק אדמו"ר באגרות קודש ח"כ ע' רפט שנוהגים לחכות לפחות שעה, אך לא שמע אם זו הוראה לרבים או ליחיד סגולה. אולם מפי השמועה, שבשנת תש"ג אמר כ"ק אדמו"ר לתלמידי הישיבה שמנהגו לחכות שעה (תיקון ליל שבועות עם אוצר מנהגי חב"ד חג השבועות ע' רפה). ואכן בליקוט יומי לתלמידים (שהובא לעיל באוצר מנהגי חב"ד שם ע' רפד) כתב כ"ק אדמו"ר בפירוש כהרואה להמתין שעה, וגם באגרת הנ"ל הלשון הוא: "בכלל נהגין בהנ"ל". וראה שיחת כ"ק אדמו"ר חג השבועות תשמ"ג (תורת מנחם תשמ"ג ח"ג ע' 1579) שבהג השבועות יש להקפיד על כל החומרות של בשר בחלב כמו כל השנה כולה.

שבזה ניכר החידוש דמתן-תורה - הפעולה בגשמיות העולם¹⁶⁹.

עשרת הדברות לילדי ישראל

נח. כ"ק אדמו"ר תיקן לדאוג שיביאו את ילדי ישראל בחג השבועות - יחד עם אבותיהם ואמותיהם (כמובן בהפרדה) - לשמוע את קריאת עשרת הדברות בספר תורה¹⁷⁰.

נט. לכתחילה יש להביא את הילדים לבית הכנסת בזמן קריאת התורה של הציבור¹⁷¹, אך במידה והדבר לא מתאפשר, או שרוצים לקיים (גם) קריאה נפרדת עבור הילדים, יש לדאוג שתיערך במקום קריאה בפני מנין גברים גדולים שלפחות ששה מהם לא שמעו עדיין את קריאת התורה¹⁷².

ס. כאשר עורכים מנין נפרד לקריאת התורה עם (לפחות רוב) מנין שלא שמעו קריאת התורה, כמובן שיש לקרוא עבורם את כל הקריאה לחג השבועות עם מפטיר והפטרה, כרגיל¹⁷³.

עם זאת, עבור הילדים, הדגש הוא בעיקר על שמיעת קריאת עשרת הדברות (ופסוקי ההקדמה להם)¹⁷⁴ [ולכן כדאי שבזמן תחילת הקריאה וכן בקריאת המפטיר וההפטרה יתרכזו סביב ספרי התורה בעיקר המבוגרים,

מסיום אכילת החלב¹⁶³, אפשר להתחיל סעודה בשרית¹⁶⁴ - ויש לפרוס מפה חדשה לצורך כך.

נב. אין לאכול דגים יחד עם חלב, אולם ניתן לאוכלם יחד עם מוצרי חלב בעלי אחוזי שומן, כחמאה, שמנת, גבינה צהובה וכיו"ב וכן ניתן לערב את מוצרי חלב אלו במאכלי חלב אחרים¹⁶⁵.

נג. שתיית יין¹⁶⁶ > שותים רביעית יין במהלך הסעודה, לשמחת יום טוב, אך ודאי שאין "לבסומי" כו'.

נד. בשתיית רביעית יין בקידוש, ניתן לצאת גם ידי חובת שתיית רביעית יין לשמחת יום טוב, אך נכון לשתות רביעית יין מלבד השתייה שבקידוש.

נה. הזכרת הבעל-שם טוב > חג השבועות הוא יום הילולת הבעל-שם טוב, ולכן בעת סעודת חג השבועות יש לחזור 'תורה' ולספר סיפור מהבעל-שם טוב¹⁶⁷.

שמחת יום טוב

נו. קיום מצות שמחת יום טוב צריכה להיות באופן שמודגש בה שאינה סתם שמחה גשמית, אלא היא שמחה של מצווה ותורה¹⁶⁸.

נז. שמחת יום טוב דחג השבועות צריכה להיות באופן כזה שתהיה ניכרת גם בחיצוניות האדם, שהוא מטפח בידי ורוקד ברגליו,

169. שיחת כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג השבועות תשמ"ה (תורת מנחם תשמ"ה ח"ד ע' 2189).

170. לקוטי שיחות חכ"ג ע' 246 ואילך. חכ"ח ע' 315.

171. כיון שאת ההוראה להבאת הילדים לשמיעת עשרת הדברות בחג השבועות ביסס כ"ק אדמו"ר על דברי המדרש שקריאת עשרת הדברות היא כדוגמת מתן תורה, לכן לכתחילה יש להביאם בזמן הרגיל שקוראים את קריאת התורה בציבור בבית הכנסת, וכן מודגש בכמה מקומות שיש להביא את הילדים לבית הכנסת, "למקום קדוש" - ראה לקוטי שיחות חכ"ג ע' 250 ואילך. חכ"ח שם. ועוד. וראה קובץ הערות וביאורים גל' תשע"ז ע' 80. וראה גם לוח יומי הלכה למעשה שם ע' לג ובהערות שם.

172. ראה ביאור הלכה ר"ס קמג. פסקי תשובות שם אות ג. וראה שו"ע אדה"י סי' ס"ה ואגרות קודש כ"ק אדמו"ר חט"ז ע' שיב (לגבי תפלה בציבור). וע"ע בהמצויין בשו"ע הקצר פל"ה הע' 85. נתיבים בשדה השליחות ח"ב פ"ד סי' ובהע' 16.

173. כפשוטו, שהרי מדובר בקריאה הציבורי בכל דבר משחויבים לקרותה כולה עם מפטיר והפטרה. וראה גם נתיבים בשדה השליחות שם ובהע' 17.

כמו כן, קריאה חלקית עבור ילדים יש בה משום טעם לפגם בחינוכם ושלל יסוד אחר מנהג זה לכשיגדיל. וראה גם נתיבים בשדה השליחות ח"ג פ"ד סי' דיה.

174. כך נראה מדברי כ"ק אדמו"ר בכמה מקומות אודות 'מבצע' זה - ראה לקוטי שיחות חכ"ג שם. חל"ז ע' 124. ועוד. וראה גם בהמצויין בלוח יומי הלכה למעשה שם ע' לד הע' 183.

163. שיעור שעה הוא בין אכילת החלב לאכילת הבשר ולא מברכה אחרונה שעל החלב עד לתחילת הסעודה - ראה בהרחבה בירורי מנהגים - מועדים ע' 95 ואילך. וש"נ. דובר שלום על שו"ע אדה"ז שם הע' 98.

164. ראה שו"ע יו"ד סי' פט ובש"ך סקט"ז ופמ"ג שם. ומ"מ אינו חייב לאכול את הבשר באופן מיידי בחלוף שעה מאכילת החלב, אלא יכול לאכול סעודה נוספת עם בשר בהמשך היום.

165. ראה ב"י יו"ד סי' פז ובד"מ שם ובגנ"כ השו"ע. תורת מנחם - רשימת היומן ע' שנד בשם כ"ק אדמו"ר הצמח צדק.

166. המקורות לסעיפים אלו צוינו לעיל פ"ג ס"ט י.

167. שיחת כ"ק אדמו"ר חג השבועות תשכ"ד (תורת מנחם ח"מ ע' 57), וראה שם דמנהג זה שייך לכל אחד ואחד, וגם אם אינו מבין את הדברי תורה עליו להתייגע להבין וגם אם אז לא יבין עליו לעמוד בביטול ולהקשיב, כיון שעצם הנשמה שומעת. וע"ע ספר השיחות תש"ד ע' 140. שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ בהעלותך תשכ"ז (תורת מנחם ח"ג ע' 79). המלך במסיבו ח"ב ע' קנה.

168. ראה בהרחבה לקוטי שיחות חל"ג ע' 67-8 בבאור דברי אדה"ז בשו"ע סי' תקכ"ט ס"ז. וראה גם שיחת כ"ק אדמו"ר ליל הושענא - רבה תש"נ (תורת מנחם תש"נ ח"א ע' 192).

סה. שמחה זו היא בפרט ע"י חזרת (וחלוקת)¹⁸³ דברי תורה שם - נגלה דתורה ופנימיות התורה¹⁸⁴.

תפילת מנחה

סו. אומרים קרבנות, "אשרי" ו"ובא לציון", ומתפללים תפילת העמידה לשלשי רגלים, "עלינו לשבח".

התוועדות

סז. נוהגים בקהילות אנ"ש לערוך התוועדות לאחר תפילת מנחה, לפני שקיעת החמה, ונוטלים ידים לסעודה, בוצעים על לחם משנה, ואוכלים פת (בשיעור כביצה עכ"פ, כ-56 סמ"ק)¹⁸⁵, ומנגנים את ניגוני רבותינו נשיאין¹⁸⁶.

סח. כמו כן, במהלך ההתוועדות מנגנים ניגון ארבע בבות לכ"ק אדמו"ר הזקן¹⁸⁷.

סט. גם אם נמשכה הסעודה למוצאי החג, אפילו כמה שעות בלילה, כל עוד לא התפלל מעריב, חייב להזכיר "יעלה ויבוא" בברכת המזון¹⁸⁸.

ע. השוכח והטועה ולא אמר "יעלה ויבוא" בסעודה זו - אינו חוזר¹⁸⁹.

תפלת ערבית

עא. במוצאי החג מתפללים תפלת ערבית של חול כרגיל.

הבדלה

עב. עושים הבדלה על הכוס כבכל מוצאי יום טוב - בלי נר ובשמים ואין אומרים "ויתן לך".

דחג'השבעות תש"ג (תורת מנחם תש"ג ח"ג ע' 288). ספר השיחות תנש"א ח"א ע' 436 בשו"ג.

וראה לקוטי שיחות ח"ח ע' 252 שענין זה שייך במיוחד לחג'השבעות. וראה בהרחבה אוצר מנהגי חב"ד - חג'השבעות ע' רצ ואילך.

183. ראה שיחת כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג'השבעות תש"ג (תורת מנחם תש"ג ח"ג ע' 288).

184. ספר השיחות תנש"א שם.

185. ראה כף החיים סי' תקכט סק"א. וראה בהרחבה לוח יומי הלכה למעשה שם הע' 284. וש"נ.

186. הלכות ומנהגי חב"ד ע' 246.

187. כבכל יום טוב אחרון של שלשת הרגלים - ספר הניגונים ח"א ע' מג. וראה בהרחבה אוצר מנהגי חב"ד שם ע' רצד. ואילך.

188. שו"ע אדה"י סי' קפח סי"ו.

189. שו"ע אדה"י שם סט"ו.

ובמקביל ניתן לעשות פעילות לילדים, כמובן תוך שמירה על כבוד ספר'התורה¹⁷⁵].

סא. במקרה שלא התאפשר לקרוא בתורה בפני מנין אנשים - יכולים להוציא ספר'התורה ולקרוא ממנו את עשרת הדברות בלבד, ללא ברכות¹⁷⁶.

סב. קריאה והוצאת ספר'התורה מחוץ לבית'הכנסת < ככלל, יש להימנע מלהוציא ספר'התורה מבית'הכנסת לצורך קיום קריאת עשרת הדברות לילדים, אף לא להעבירו לבית או מבנה ציבורי אחר¹⁷⁷, אלא אם כן הביאו לשם לפני החג את ספר'התורה ולכתחילה ישתדלו לקרוא בו ג' קריאות, או ייחדו לו מקום מכובד¹⁷⁸, וכן ליווי ספר'התורה לאותו המקום - כשנעשה דרך הרחוב - צריך להיעשות בצורה מכובדת, כשהוא מכוסה בטלית¹⁷⁹. ובשעת הדחק - די בקריאה אחת, ובלבד שישמרו על כבוד ספר'התורה, כאמור¹⁸⁰.

סג. ניתן לקיים את הקריאה בחצר בית'הכנסת, אך אין להוציא את ספר'התורה לצורך קריאה בפארק או גן ציבורי וכיו"ב¹⁸¹.

"תהלוכה"

סד. כבכל שלשת הרגלים, נוהגים אנ"ש ללכת לבתי'כנסיות ובתי'מדרשות לשמח יהודים בשמחת יום טוב¹⁸².

175. ראה נתיבים בשדה השליחות ח"ג שם.

176. שכן מותר להוציא ספר'התורה לצורך קריאה לשם לימוד וכדו'. וראה בהרחבה קובץ הערות וביאורים שם ע' 78 ואילך. וש"נ. וראה גם נתיבים בשדה השליחות ח"ב שם.

177. ובמקום שבית'הכנסת נמצא באותו המבנה ורוצים להעבירו למקום רחב יותר תחת אותה קורת גג, בשל ריבוי המשתתפים, כגון בית'כנסת הנמצא בבית'מלון או בבית'רפואה - ניתן להקל, לפי המבואר בשו"ת הר צבי ח"א סי' עא, שסמך להחיר ככה"ג באם יש ציבור שאינם יכולים לבוא לבית'הכנסת (ע"פ האליה רבה וביאור הלכה סי' קלה ד"ה אין מביאין) ובציורן העובדה שמדובר תחת קורת גג אחת (שהחיר בזה בשו"ת רמ"ץ חאו"ח סי' טז). וראה בהרחבה בהמובא פסקי תשובות סי' קלה אות כג ובהע' 139. וראה גם נתיבים בשדה השליחות ח"א פ"ג ובהע' 10, וע"ש דעת החולקים.

178. כדעת ערוך השולחן ס"ו קלה, וכן מנהגו - ראה שולחן מנחם ח"ה ע' רסט. נתיבים בשדה השליחות שם פ"ה ס"א.

179. ראה נתיבים בשדה השליחות שם. ושם, שבמקרה זה, שצריך להוציא ספר'התורה למקום אחר, יש להעדיף הבאת ספר'התורה הנמצא בבית פרטי.

180. ראה בזה בנתיבים בשדה השליחות ח"א פ"ג סי"ו וש"נ.

181. ראה בהמציין בנתיבים בשדה השליחות ח"ג שם.

182. ראה שיחת כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג'השבעות תשט"ו (תורת מנחם ח"ד ע' 119), או היתה התהלוכה הראשונה. שיחת יום ב'

ימי התשלומין

ו. הימים שבין ז' בסיון (אסרו חג־השבועות) ועד י"ב בסיון נקראים "ימי התשלומין", משום שבזמן שבית־המקדש היה קיים ניתן היה להשלים בהם את הקרבת קרבנות החג. ולפי מנהגנו, אין אומרים בהם תחנון¹⁹⁶.

ז. ימים אלו הם זמן מסוגל ביותר לקבלת החלטות טובות בלימוד התורה ולקיימן בפועל, ובפרטיות - להתחזק בשמירת השיעורים הקבועים חת"ת ורמב"ם, וכן להוסיף בקביעות עתים לתורה בכלל¹⁹⁷.

ח. יש להוסיף בימים אלו בנתינת צדקה בקשר עם שמחת החג של העניים בחג־השבועות¹⁹⁸.

י"ב סיון - סיום "ימי התשלומין"

ט. יש לנצל יום זה לקבלת החלטות טובות בלימוד התורה, הפצת התורה והפצת המעיינות חוצה, ולהוספה באהבת ישראל ובנתינת צדקה, ויש לקיים החלטות אלו תיכף בפועל ממש¹⁹⁹.

י. יש להוסיף בצדקה ביום זה, ומי שלא הספיק - ישלים זאת בימים הבאים²⁰⁰.

196. ראה לעיל פ"א סי"א.

197. ראה שיחות כ"ק אדמו"ר: ש"פ נשא תשמ"ח (תורת מנחם תשמ"ח ח"ג ע' 469). יום ב' דחג־השבועות וש"פ נשא תש"נ (תורת מנחם תש"נ ח"ג ע' 274). ט' סיון תנש"א (תורת מנחם תנש"א ח"ג ע' 303 ואילך).

198. שיחת כ"ק אדמו"ר ליל י"ב סיון תשד"מ (תורת מנחם תשד"מ ח"ג ע' 1994).

199. שיחת כ"ק אדמו"ר ליל י"ב סיון תשמ"ט (תורת מנחם תשמ"ט ח"ג ע' 323).

200. שיחת כ"ק אדמו"ר ש"פ נשא וי"ד סיון תשמ"ו (תורת מנחם תשמ"ו ח"ג ע' 593).

ה.

אסרו חג־השבועות
ימי התשלומין

אסרו־חג - "יום טובה"

א. היום שלאחר חג־השבועות נקרא "יום טובח", משום שביום זה היו מקריבים את עולות הראיה של החג. ולכן אסור להתענות ביום זה, אפילו לחתן ביום חופתו¹⁹⁰.

ב. יש להוסיף באכילה ושתיה ביום אסרו־חג, וכל המרבה בו באכילה ושתיה כאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן¹⁹¹.

ג. ביום זה יש להוסיף בנתינת צדקה מממונו (האישי, ולא ממעות מעשר), כנגד עולת הראיה שאותה השלימו ביום זה בבית־המקדש¹⁹².

ד. כנהוג בכל שלושת־הרגלים עורכים "כינוס תורה" באסרו חג־השבועות¹⁹³, ויש להכריז על כך ולפרסם זאת על מנת שיהיו ריבוי משתתפים¹⁹⁴.

ה. במקומות שבהם לא יוכלו לעשות זאת ביום אסרו־חג עצמו, אפשר לעשות זאת בימים שלאחר זה, באופן שיוכל להיות "רוב עם", כפי תנאי המקום¹⁹⁵.

190. שו"ע אדה"ז סי' תצד סי"ט.

191. שם סי' תכט סי"ז.

192. שיחת כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג־השבועות תשמ"ט (תורת מנחם תשמ"ט ח"ג ע' 286).

193. ראה שיחת כ"ק אדמו"ר חג־השבועות תשכ"י (תורת מנחם חכ"ג ע' 52).

194. ראה שיחת כ"ק אדמו"ר יום ב' דחג־השבועות תשמ"ט (תורת מנחם תשמ"ט ח"ג ע' 294).

195. שם.

המדריך ההלכתי לחג השבועות

לרפואה שלמה ומהירה של
ר' ישראל דוב בן בת-שבע שרלוט
ושושנה בת נונה

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' סעדי'ה ב"ר מחפוד ע"ה
ג'רופי
נלב"ע י"א אדר ראשון ה'תשפ"ד

לעילוי נשמת
חלפו יורם בן חואטו ויקטור
נלב"ע י"ט אדר ב' תשפ"ד

לזכות
גדי בן אילנה
ולרפואה שלמה
לאילנה בת נעמי

ב"ה

הזכות שלך!

הקדישו לע"נ / לרפואת / לזכות בני משפחתכם

במדריך ההלכתי של רבני חב"ד
המופץ בעשרות אלפי עותקים בכל רחבי הארץ
ומחולל מהפכה של ממש בידיעת ויישום הלכות ומנהגי חב"ד

טובה הלכה מימי קדמת אבי
ש"י ב"ר רבי חב"ד בארץ

כדי להמשיך הלאה אנו זקוקים להשתתפות שלכם
הייגו עכשיו וקבלו זכות נפלאה: 055-4335700